

Izgorevanje, nevarnost sodobnega časa

Foto: www.pixabay.com

Svetovna zdravstvena organizacija izgorelosti ne definira kot bolezen, ampak stanje, povezano z delovnim okoljem, a je ta vse pogostejši pojav v sodobni družbi. Primerov izgorelosti je čedalje več, prisotna pa je na vseh področjih življenja. Številni poklici zahtevajo, da smo nenehno dosegljivi, odgovarjamo na elektronsko pošto ali telefonske klice tudi po koncu delovnika, marsikdo pa mora opravljati nadure tudi ob koncih tedna ali v nenapovedanih kratkih rokih. Uspešnost kot merilo življenja ne presoja le naših delovnih in službenih navad, ampak tudi naše konjičke, interese in širše medosebne odnose. V močno individualizirani družbi se posameznik s težavami spopada sam, nekoč družbeni problemi postajajo posameznikove tegobe.

Ideja ne sme ostati samo na papirju

Ljudje se neradi vračamo v šolo, pravi Marko Stijepić, direktor Podjetniškega inkubatorja Kočevje, ki v novih poslovnih priložnostih Kočevja vidi potrebo po nenehnem izobraževanju. Pod njegovim vodstvom se je PIK razvil do te mere, da uspešno udeležujejo tudi zahtevnejše projekte, posvečajo se razvijanju poslovnih idej ter oblikovanju poslovnih načrtov. Sogovornik pa vseskozi poudarja potrebo po izpopolnjevanju, sodelovanju ter izmenjavi znanj in izkušenj. Več na straneh 6 in 7.

Foto: arhiv Podjetniški inkubator Kočevje

Javna dela v letu 2020

► stran 2

Izgorelost

► stran 4

Intervju:

Marko Stijepić

► stran 6

Moja občina

► stran 8

Izza kulise

► stran 11

Letni pregled 2020

► stran 12

(Po)skrbimo za svoje duševno zdravje

► stran 14

Namig za izlet

► stran 16

Znanost v preteklem desetletju

► stran 18

Planinstvo in pohodništvo na Kočevskem

► stran 20

Kultura

► stran 22

Letos več denarja za javna dela

Javna dela so posebna oblika zaposlitve in so namenjena spodbujanju socialne in delovne vključenosti ranljivih skupin brezposelnih. V javna dela se lahko vključujejo tisti, ki so v evidenci brezposelnih prijavljeni leto dni, programi zaposlovanja pa se izvajajo na področjih socialnega varstva, vzgoje in izobraževanja, kulture, okolja in prostora, kmetijstva in na drugih sorodnih področjih.

"Občina Kočevje omogoča praktično vsem javnim zavodom in društvom, da kandidirajo za pridobitev javnih del v svojih organizacijah," nam je povedala direktorica občinske uprave Lili Štefanič. V Kočevju je bilo lani zaposlenih 51 javnih delavcev. Lansko povabilo za razpis javnih

del vključuje tudi nekaj novosti. Najpomembnejša sprememba določa, da za javna dela lahko kandidirajo le izvajalci, ki imajo zaposleno vsaj eno osebo najmanj tri mesece pred oddajo ponudbe za najmanj polovico polnega delovnega časa. "To pa je sprememba, ki bo vplivala na nekoliko manj odobrenih javnih del," opozarja Štefaničeva. "Ta pogoj bo marsikatero društvo odvrnil od kandidature." Na občinski upravi vsem vlagateljem svetujejo, da vloge oddajo pravočasno.

Za javna dela je bilo za leto 2020 najprej namenjenih devet milijonov evrov, ki bi pokrila plače okoli 1.500 javnim delavcem, a je Zavod za zaposlovanje 16. januarja objavil spremembo povabila za izbor programov

javnih del. Višino sredstev so povišali na 22 milijonov evrov, kar je 7 milijonov več kot lani, s tem so povečali okvirno število možnih vključitev dolgotrajno brezposelnih na 4.400. "S povečano višino sredstev za ukrep javnih del bo zagotovljena odobritev vseh javnih del, ki so jih prijavili zavodi, javni zavodi, socialna podjetja in društva iz kočevske občine," dodaja Štefaničeva. V minulem letu je namreč zmanjkalo sredstev za vsa prijavljena javna dela, katerih vloge so bile oddane na pošti z malenkostno zamudo.

Na zavodu še dodajajo, da je vsako leto prijavljenih več programov javnih del, kot jih lahko financira država. "Tudi letos računamo na izvajalce, ki

so družbeno odgovorni in bodo dali priložnost brezposelnim, ki jim je treba posvetiti veliko pozornosti ter zagotoviti dodatno pomoč in usposabljanje, da bodo lahko uspešni pri delu," so ob objavi zapisali na Zavodu.

Večino stroškov plač javnih delavcev pokrije država, višina sofinanciranja pa se razlikuje po občinah. "Zavod vsako leto pripravi tudi izhodišča za višino sofinanciranja javnih delavcev, ta pa je odvisna od povprečne stopnje brezposelnosti v preteklem letu," razlaga Štefaničeva. "V našem primeru bo država financirala 80 % plač javnih delavcev, občina pa 20 %. Občina v tem primeru pokrije tudi regres.

Ž. N.

Urgenca obratuje

Težave, ki so spremljale gradnjo in vzpostavitev dolgo pričakovanega urgentnega oddelka Zdravstvenega doma Kočevje, so razrešene, saj z 10. januarjem služba nujne medicinske pomoči obratuje po načrtih. "Na enem delu strehe je začela zatekati voda, ampak na srečo minimalno," je razložil pomočnik direktorice ZD Primož Velikonja in dodal, da so težave sanirane, prav tako pa so počakali, da je v popolnosti začelo delovati ogrevanje. "V novi urgenci nismo hoteli začeti delati, dokler težave niso bile odpravljene." Urgentna služba čaka še Ministrstvo za zdravje, da jim dodeli dodatno triazno medicinsko sestro, ki bo opravljala delo v urgenci, ter dodatnega zdravnika, ki bo prisoten ob koncu tedna, ko je obremenitev največja.

Foto: Žarko Nanjara

Z novo urgenco pa se spreminja tudi režim sprejemanja pacientov. "Vstop v čakalnico je možen izključno, če prej pozvonite, saj je tisti del

neprebojno zastekljen, predvsem zaradi varnostnih težav, ki smo jih imeli v preteklosti," razlaga Velikonja. "Po vizualnem pregledu spustimo

pacienta v obdelavo." Pred vhodom na parkirišče je prav tako zapornica z zvoncem. Pacienti, ki so pripeljeni z urgentnim vozilom, stopijo v obravnavo skozi ločen vhod za reševalno vozilo.

Služba nujne medicinske pomoči še opozarja, da je urgentna ambulanta namenjena nujnim primerom. "Težave se pojavljajo pri pacientih, ki se ne naročajo in ne želijo čakati pri svojem osebnem zdravniku," dodaja Velikonja. "Takšni predstavljajo veliko obremenitev za urgenco." Med te spadajo predpisovanje zdravil, izdaja napotnic za naročene preglede in zdravljenje stanj, ki niso nujna. "Če potrebujete nasvet ali vprašanje, nas lahko vedno pokličete po telefonu," dodaja Velikonja.

Ž. N.

Nova embalaža tobačnih izdelkov

Z uveljavitvijo Pravilnika o enotni embalaži tobačnih izdelkov so s prvim januarjem 2020 vsi tobačni izdelki na voljo le še v enotni embalaži. Videz vseh zavojčkov tržnih znamk cigaret bo odslej v standardiziranih barvah, velikosti in položaju napisa. Na enotni embalaži so tako poleg slikovnih in besedilnih zdravstvenih opozoril ostali le ime znamke in proizvajalca, količina ter različica tobačnega izdelka. Na njih ni promocijskih sporočil, logotipov ali podob ali kakršnihkoli drugih oznak izdelka. Slovenija že vrsto let z različnimi ukrepi želi zmanjšati število kadilcev, predvsem med mladimi, kadi pa skoraj vsak četrti odrasli prebivalec.

Vlada poudarja, da številne razi-

Foto: nijz.si

skave potrjujejo, da enotna embalaža zmanjša privlačnost tobačnih izdelkov, predvsem med otroci in mladostniki, enotna embalaža pa prepreči

zavajanje potrošnikov z različnimi oznakami, barvami ali materiali. Enotno embalažo je leta 2016 prva uvedla Avstralija, sledili so ji Fran-

cija, Velika Britanija, Irska, Nova Zelandija in Norveška.

Uradno ime za barvo embalaže tobačnih izdelkov je Pantone 448C. Barva je bila prvič izbrana leta 2016 v Avstraliji, potem ko so tržne raziskave pokazale, da je po mnenju anketirancev najgrša barva.

Število mladostnikov, ki kadijo, se je v Sloveniji po začetku izvajanja protikadilskih ukrepov opazno zmanjšalo. Podatki Nacionalnega inštituta za javno zdravje kažejo, da je od leta 2002 razširjenost kajenja med mladimi do 15 let upadla. Takrat je kadilo 29,3 odstotka 15-letnikov, leta 2018 pa je bil delež kadilcev le še 8,8-odstoten. Primerjave kažejo, da je Slovenija blizu povprečja držav EU.

Ž. N.

Pogledi v daljavo

V kočevski knjižnici je na ogled razstava slik Irene Tomaszewskiej z naslovom Pogledi v daljavo. Irena Tomaszewska je rojena v Wrocławu na Poljskem, v Kočevju pa živi že 15 let. V mali galeriji v 1. nadstropju knjižnice razstavlja nabor slik, ki jih je ustvarila v preteklem letu.

"Od nekdanj sem se zanimala za likovno ustvarjanje," pravi Tomaszewska, ki se je doslej lotila

opremljanja in fotografije, na slikarsko pot pa je stopila kot samouk. Večina razstavljenih slik so olja na platnu, ena je akrilna. "Olje na platnu sem sprejela septembra 2018, ko sem prebrala, da obstaja redčilo za oljne barve brez vonja terpentina," o svoji novi priljubljeni tehniki razlaga Tomaszewska. Oljne slike so nastale v preteklem letu in večinoma prikazujejo pokrajine, le dve prikazujeta

figuri plesalk. Dve leti je obiskovala tečaj v Mansarti Kulturnega centra Kočevje, veliko namigov pa je našla na spletu – od napotkov, kako mešati barve in uporabljati različne medije ter kako izbrati čopiče. "Nameravam še raziskovati nove tehnike, uživam v slikanju in bom poskušala še naprej," pravi avtorica razstave, ki bo na ogled do marca 2020.

Ž. N.

Foto: Žarko Nanjara

Stopnja brezposelnosti se manjša

Stopnja nezaposlenosti se je v preteklem letu počasi, a vztrajno zniževala. Po podatkih Zavoda za zaposlovanje republike Slovenije je povprečna stopnja nezaposlenosti v kočevski občini januarja 2017 znašala 16,2 odstotka delovnega prebivalstva, oktobra pa je padla na 14,7 odstotka. Rekordno brezposelnost smo beležili v januarju 2015, ko je znašala kar 24,7 odstotka. Brez dela je bil decem-

bra 2018 1001 prebivalec Kočevja. Večina je brez dela že več kot leto dni, skoraj 400 je brezposelnih 36 mesecev ali več.

Med brezposelnimi na Kočevskem prevladujejo takšni, ki so stari od 33 do 39 let in starejši od 55 let. Glede na izobrazbo je v Kočevju največ brezposelnih tistih, ki imajo dokončano le osnovno šolo (440), in tistih s končano poklicno (313).

Stopnja brezposelnosti v Sloveniji je oktobra 2019 znašala 7,4 %, nezaposlenih je 8,3 % žensk in 6,7 % moških. Za primerjavo: v Ribnici je bila nezaposlenost lani 5,5 %, v Sodražici je znašala 5,3 %, v Kostelu pa 12,9 %. Enako stopnjo nezaposlenosti kot v Kočevju beležijo v Dobrovniku, višjo pa v Osilnici (16,4 %), Rogašovcih (18,4 %), Kuzmi (16,1 %) in Hodošu (20,9 %).

Ž. N.

Uvodnik

Virginia Woolf je leta 1929 objavila esej Lastna soba, v katerem prek štirih pripovedi žensk raziskuje vlogo, ki so jo imele ženske pisateljice v zgodovini. Umetnost je bila dolga stoletja domena moških, naj bo to poezija, glasba ali dramaturgija. Ključno besedilo feminizma dobesedno in v prenesenem pomenu raziskuje možnosti ženskega ustvarjanja in umetniškega izraza. Woolf pove precej preprosto, da bi ženska lahko uspela, mora imeti najmanj 500 funtov na leto in – lastno sobo. Že arhitektura tipičnega angleškega doma tistega časa kaže, v čem je imela prav. Če si je bolj premožen moški lahko zvečer odpočil v lastnem kabinetu, kjer je s prijatelji lahko kramljal ob kaminu, je bila ženska bolj ali manj namenjena kuhinja.

Američani so ta mesec obeleževali dan Marthine Luthra Kinga ml. King je leta 1963 je predaval na univerzi v zahodnem Michiganu in svoj govor zaključil s takrat modernim izrazom iz otroške psihologije: neprilagojen. Da bi uspeli v življenju, moramo biti vključeni v družbo, moramo se vklopiti, prilagoditi sistemu, da ne bi razvili psihičnih motenj. Res je, a King vztraja: so stvari, zaradi katerih sem ponosen, da sem neprilagojen. Nikoli se ne nameravam prilagoditi rasni segregaciji, nadaljuje, ali sistemu, ki številnim vzame, da bi si nekateri lahko privoščili več.

Vsakdo ve, da je za uspešno delo pomemben lasten prostor. Miza, na katero naslonimo komolec, ko se zamislimo, stol, na katerem si odpočijemo, ali pa samo vrata, ki jih lahko zapremo, da se v miru posvetimo svojim mislim. A lastna soba ni le fizična. Pred delovnimi obveznostmi ne moremo kar zaloputniti vrat in jih odmisli, tudi v svoji postelji nismo varni pred pritiskom vse bolj grobega sistema, ki nam duši voljo. Izgorelost, naslovna tema tokratne številke, je tisti požar, ki gori v naši sobi. A ne moremo pogasiti samo tistega požara, ki divja v naši duševnosti, kdaj pa kdaj moramo tudi reči, da se nečemu pa res ne bomo prilagajali.

Žarko Nanjara
v. d. urednika

OBVESTILO

Uredništvo časopisa Kočevska obvešča, da je rok za oddajo prispevkov za januarsko številko 12. 2. 2020. Do 17. februarja nam lahko tudi pošljete napovednik s podatki za vaše dogodke. Ne pozabite pripisati KDO organizira KAJ, KJE in KDAJ. Gradivo pošljite na info@kocevski.si.

Izgorelost

Delovniki se podaljšujejo, delo se kopiči. A vse večja pričakovanja v delovnem okolju se ne odražajo le v številu nadur, ampak posegajo tudi na tista področja življenja, na katera do zdaj niso – prosti čas, družabno in družinsko življenje. Uspešnost kot merilo življenja ne presoja le naših delovnih in službenih navad, ampak tudi naše hobije, interese in širše medosebne odnose. Svetovna zdravstvena organizacija je sicer ne obravnava kot bolezen, ampak stanje, povezano z delovnim okoljem, a je izgorelost vse pogostejši pojav v sodobni družbi.

Dela ne pustimo več v službi, ampak ga nosimo domov. Številni poklici zahtevajo, da smo nenehno dosegljivi, odgovarjamo na elektronsko pošto ali telefonske klice tudi po koncu delovnika, marsikdo pa mora opravljati nadure tudi ob koncih tedna ali v nenapovedanih kratkih rokih. A pretirane zahteve po uspešnosti ali učinkovitosti segajo dlje od dela. Posameznik mora biti tako dosegljiv prijateljem in širšemu družbenemu krogu, na kar nas uspešno navajajo socialna omrežja in mobilne aplikacije, družbeni pritiski nas silijo, da smo najboljši partnerji, starši, tudi včasih rekreativne aktivnosti so vse bolj tekmovalne narave. Ne tečemo ali kolesarimo več samo za sprostitve ali boljše fizično počutje, ampak se pripravljamo na maraton ali si na spletu že ogledujemo nov model kolesa, ki nas bo popeljal bliže k zmagi na bodočem tekmovanju.

Koncept izgorelosti je prvič opisal Herbert Freudenberger leta 1974. Njegova znanstvena razprava je temeljila na opazovanju prostovoljnih delavcev – vključno z njim – na kliniki za zdravljenje odvisnosti. Opredeljena je bila kot skupek sindromov, od izčrpanosti, zmanjšane osebne učinkovitosti in depersonalizacije oziroma ciničnosti do dela in oseb. Povezana je bila izključno s področjem dela, predvsem v povezavi s poklici s področja zdravstva in socialnega varstva, psihoterapije ter poučevanja, s tistimi poklici, kjer zaposleni delajo z ljudmi. Izgorelost je pripisal tudi fizične simptome, kot sta glavobol in nespečnost. Izgorelost torej naj bi bila posledica kroničnega stresa na delovnem mestu, s katerim se zaposleni ne morejo soočiti. Vse več raziskav išče tudi vzporednice med izgorelostjo in depresijo. Poznejše raziskave so izgorelost opazile tudi pri tistih posameznikih, ki pri delu nimajo opravka z ljudmi, številni raziskovalci pa ugotavljajo, da je izgorelost posledica kroničnih težav in stresa na kateremkoli področju človekovega življenja.

Izgorevanje po navadi pripisujemo pretiranim delovnim obremenitvam, a strokovnjaki opozarjajo, da vzroke lahko najdemo v psihičnih motnjah. Svetovna zdravstvena organizacija jo opisuje kot stanje oziroma sindrom, ki lahko vpliva na duševno ali telesno zdravje in je povezan s poklicnim življenjem. "Izgorelost je posledica

izčrpavanja s pretiranim delovnim ali čustvenim angažiranjem, izhajajočim iz notranjih prisil, ki pripeljejo do pretirane motiviranosti," razlagajo na Inštitutu za razvoj človeških virov, zavodu za raziskovanja psihološkega svetovanja in psihoterapevtskega zdravljenja, kjer se intenzivno posvečajo problemu izgorelosti. Izgorelost je tudi diagnoza, navedena v medna-

po daljšem počitku, izgorel človek pa se ne more enostavno vrniti na delo, ne da bi korenito spremenil načina razmišljanja, delovanja ali delovnega okolja. Delovna izčrpanost lahko doleti vsakogar, izgorevanju pa so nagnjeni tisti s tveganimi lastnostmi, kot so deloholizem, perfekcionizem, čustvena ranljivost ali občutljivost za kritiko. Velik problem pri obravnavi

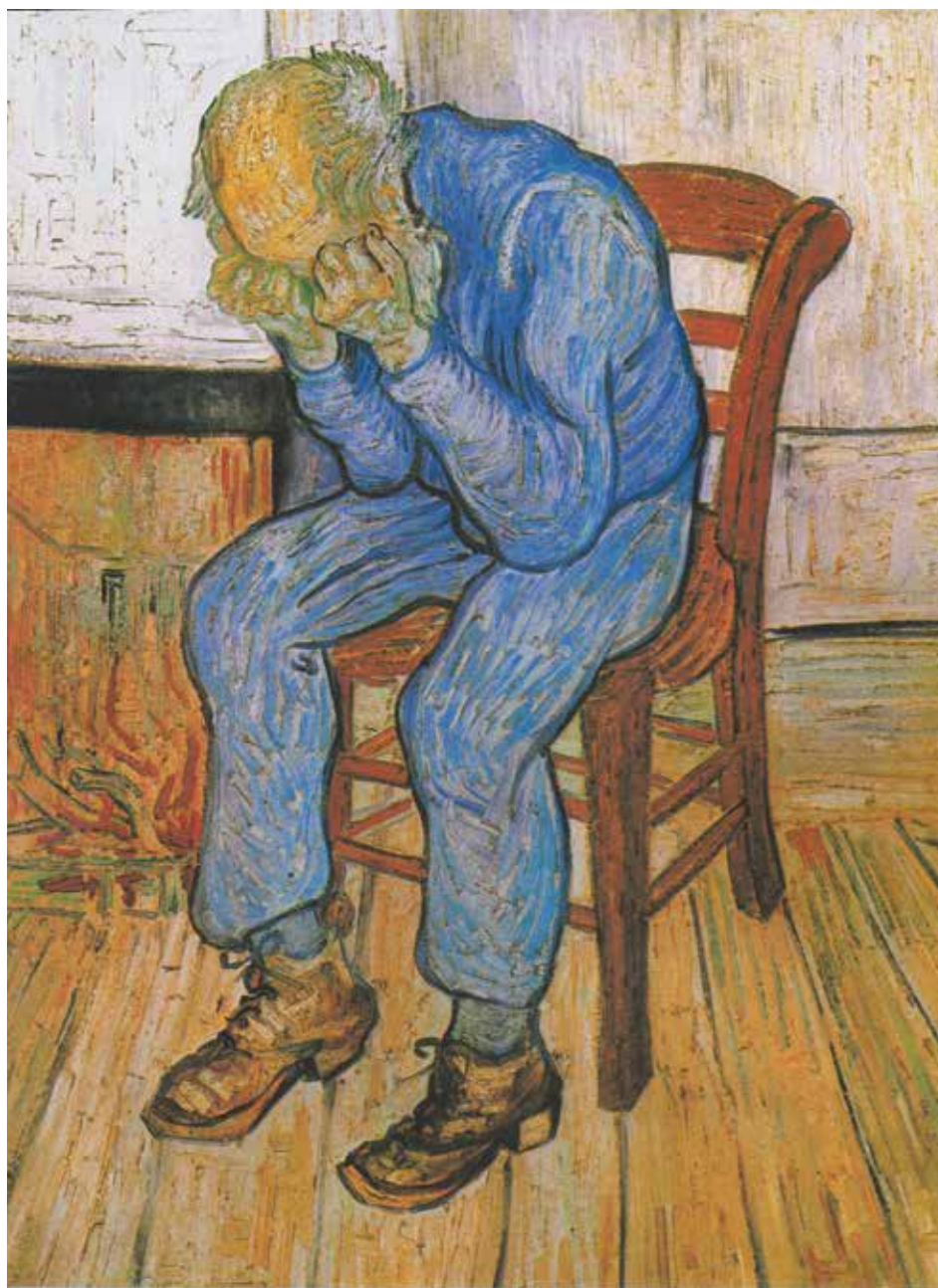
v primerjavi s preostalimi bolniškimi odsotnostmi še vedno zanemarljivo majhno. Po podatkih izhaja, da je število bolniških odsotnosti v porastu od leta 2014, takrat je bilo zabeleženih 11.069.174 dni nezmožnosti za delo, leta 2018 je znašalo že 14.780.930 koledarskih dni.

Za preprečevanje izgorelosti ni dovolj le sprememba na delovnem mestu, saj utegne biti vir stresa zasebno življenje, raziskave pa kažejo, da izgorevajo tudi nezaposleni. Izgorelost se začne kazati v občutku kronične utrujenosti, ki jo posameznik želi premostiti s prisiljeno storilnostjo. Čeprav težave že spremljajo tesnoba, duševna utrujenost in razdražljivost, posameznik težav mnogokrat noče priznati. Kljub občutku ujetosti in odporu do dela še vedno ponavlja stare vzorce in tako tudi vzroke za nadaljnje izgorevanje. Izgorelost spremljajo spremembe v obnašanju, izguba stika s samim seboj in pomanjkanje interesa. Začetna stopnja izgorevanja lahko traja tudi do 20 let, napredovanje izgorelosti pa se konča z adrenalnim zlomom, ki lahko pripelje tudi do hospitalizacije.

Strokovnjaki opozarjajo, da je pri preprečevanju nastanka izgorelosti pomembna osebna angažiranost, saj so okoliščine pri vsakem drugačne in odvisne od osebnih izkušenj. Družba pa bi se morala po drugi strani znebiti hlastanja po vrhunskih dosežkih, kopičenju materialnih dobrin in nenehni tekmovalnosti. Veliko možnosti je tudi pri prerazporeditvi delovnih obveznosti, na strani delodajalcev pa je tudi, da prepoznajo pogoje, ki bi lahko vodili v izgorelost.

Izgorevanje postaja vse bolj razširjena motnja, v svoji naravi pa zrcali tako širše družbene okoliščine kot človekov nestanovitni položaj v družbi. Ustanove, ki so posamezniku včasih zagotavljale občutek varnosti in identifikacije, so vse bolj negotove, nekoč močna shema socialne varnosti se je umaknila prekarnim in negotovim delovnim razmerjem, meja med delom in prostim časom se briše. V močno individualizirani družbi se posameznik s težavami spopada sam, nekoč družbeni problemi postajajo posameznikove tegobe. V družbi, ki od posameznika zahteva nenehno produktivnost, zmanjšanje dejavnosti povzroča občutek ujetosti, ta pa težave lahko le še stopnjuje.

Žarko Nanjara

Vincent Van Gogh: Na pragu večnosti, 1890.

rodni klasifikaciji bolezni, a ni uvrščena med duševne motnje.

Zdravnica in psihoterapevka Tina Bončina, ki je lani izdala knjigo Izgorelost: si upate živeti drugače?, opaza, da je primerov izgorelosti čedalje več, prisotna pa je na vseh področjih življenja, čeprav je bilo o njej največ govora predvsem v medicini dela in športa, opaza ga pa tudi med otroki. Težave so zaradi večje prepoznavnosti tudi bolje diagnosticirane, saj se razlikuje od kronične utrujenosti. Ta mine

izgorelosti pa vendarle predstavlja njena statistična izmuzljivost, saj je zelo težko opredeliti, kdaj govorimo o izgorelosti, saj so meritve izredno subjektivne. Eden od kazalnikov razširjenosti je zagotovo naraščanje bolniških odsotnosti. Po podatkih Nacionalnega inštituta za zdravje je bilo leta 2018 885 primerov bolniškega dopusta zaradi izgorelosti, dve tretjini je bilo žensk. Leta 2007 je bilo takšnih primerov le 38. Čeprav število primerov opazno narašča, je

Krajši delovnik, prosim!

Januar je mesec, ko gledamo naprej. Nekateri že preračunavajo, koliko dela prostih dni bo letos, spet drugi potihoma načrtujejo zimske in letne dopuste. Ti so za nas izjemno pomembni, saj je spočit delavec bolj produktiven, hkrati pa bolj motiviran za delo. V nadaljevanju o prostih dneh v 2020, dopustih danes in v preteklosti ter o 6-urnem delovniku, ki naj bi bil boljši tako za delavce kot tudi za podjetja.

V Republiki Sloveniji so prazniki, razen nekaterih izjem, dela prosti dnevi. Izjeme so dan Primoža Trubarja (8. junij), združitev prekmur-skih Slovencev z matičnim narodom (17. avgust), vrnitev Primorske k matični domovini (15. september), dan suverenosti (25. oktober) in dan Rudolfa Maistra (23. november). Ker je po ustavi država ločena od verskih skupnosti, verski prazniki ne morejo biti hkrati tudi državni. Besedna zveza dela prost dan je bila v pravem jeziku v Sloveniji prvič uporabljena leta 1989. Tedanja socialistična oblast je poskušala uzakoniti praznovanje božiča, a hkrati ohraniti ločnico med državo in vero, zato so 25. december opredelili kot dela prost dan, in ne državni praznik. Pozneje, leta 1991 so v tedaj že samostojni Sloveniji tudi preostale praznike opredelili kot dela prosti dnevi – velikonočna nedelja, velikonočni ponedeljek, binkoštna nedelja, Marijino vnebovzetje in dan reformacije – tako ostaja do danes. Prazniki preostalih verskih skupnosti pri nas niso dela prosti dnevi.

Drugi januar je kot praznik in dela prost dan uveljavljen le v redkih evropskih državah. Poleg Slovenije še v Srbiji, Črni gori, Bosni in Hercegovini, Romuniji ter na Škotskem. Drugje po Evropi pa so prebivalci prosti 6. januarja, na dan svetih treh kraljev.

Letos bomo imeli **7 prostih dni**, kar je 5 manj kot v preteklem letu. To številnim nariše kisel izraz na obraz, saj se splošno vsi veselimo prostih dni, še bolj kisel pa postane, če življenje današnjega delavca primerjamo z življenjem srednjeveškega kmeta. Ti so bili od dela oproščeni od osem tednov pa do pol leta. Odločitev o obveznih počitnicah je Cerkev sprejela, da bi med kmeti preprečila upornišvo. Zanje so bile proste vse nedelje ter dnevi, ko si bili v mestu različni športni in podobni dogodki, za poroke, bedenja in rojstva pa so bili prosti kar teden dni.

Po naši zakonodaji ima delavec

pravico do minimalnega dopusta, ki v koledarskem letu ne more biti krajši kot štiri tedne. Z drugimi besedami, dopust delavca, ki je v službi 5 dni na teden, znaša zgolj 20 delovnih dni. Tisti, ki dela 6 dni na teden, pa ima skupno 24 dni dopusta. Daljši letni dopust se sicer lahko določi s kolektivno pogodbo ali pogodbo o zaposlitvi.

Foto: Žarko Nanjara

Po drugi strani naj bi več delovnih dni spodbudno vplivalo na rast BDP. Je to res?

Strinjamo se, da je sodobni delovnik boljši kot tisti iz 19. stoletja, ko so delavci v službi preživeli 70 do 80 ur na teden. A ob tem je treba spomniti, da vrnitev na 8-urni delavnik ni popolnoma nova ideja – uveljavljen je bil že pred industrializacijo. Kmet v srednjem veku je poleg dolgih počitnic užival v lahkotnejšem tempu življenja, ki mu je ponujal veliko več prostega časa, kot ga imamo danes. Z novo strukturo dela, kjer je čedalje manj dolgotrajnih zaposlitev in pri kateri delavci migrirajo iz ene službe v drugo, se število prostih dni zmanjšuje.

Leta 1914 je podjetje Ford skrajšalo delovnik na 8 ur in podvojilo plače. Rezultat je bila povišana produktivnost, saj so delavci bolj

osredotočeni in produktivni, ko so spočiti. Študije kažejo, da prekomerno delo zmanjšuje produktivnost ter da se ta po dopustu poveča, saj se delavci z dopustov vračajo z obnovljeno energijo in bolj osredotočeni. Izhajajoč iz tega, navkljub miselnosti nekaterih politikov, ki bi želeli skrajšati proste dni, daljši delovni čas

eksperimenta. Tovrstni delavnik je pred leti sprejelo več švedskih podjetij, med njimi tudi Toyota v Gothenburgu, spletno start up podjetje Brath in razvijalec aplikacij Filimundus. Skrajšani delovniki naj bi pripomogli k rasti dobička, pri Toyoti celo do 25 odstotkov.

Podobno je Microsoft na Japonskem

ne bo zagotovil dviga gospodarskega dobička. Raziskave potrjujejo, da je povprečni delavec produktiven le 2 uri in 53 minut v vsakem 8-urnem delovniku. Za človeški um je namreč idealno, da si na uro dela vzame 15 minut odmora, zato je 8-urni delavnik produktiven le, če si vzamemo učinkovite premore. Raziskava na Švedskem pa je pokazala, da 6-urni delavnik lahko poveča produktivnost, zmanjša stopnjo odsotnosti in izboljša zdravje delavca. Eksperiment krajših delovnikov, ki je trajal 18 mesecev, se je v švedskem domu za ostarele v Gothenburgu začel leta 2015. Beležijo vpad stresa pri osebju, ugotovili pa so tudi, da se je količina organiziranih dnevnih dejavnosti za prebivalce doma povečala za 60 odstotkov, ob tem pa se je zmanjšalo število dni bolniške odsotnosti. Šesturni delavnik ni ostal le na stopnji

uvedel 4-dnevni delovni teden, kar se je prav tako izkazalo za bolj produktivno. Rezultati poskusa govorijo o srečnejših zaposlenih, učinkovitejših sestankih, produktivnost pa se je povišala za 40 odstotkov. Podobno so poskusili še na Novi Zelandiji, v zadnjem času pa je tudi na Finskem v ospredju tematika krajših delavnikov, pobudnica zanje pa je nova premierka Sanna Marin.

Morda se je torej treba vprašati, ali bo več delovnih dni res pripomoglo k rasti BDP ali s tem prispevamo le k dvigu ravni stresa in utrujenosti. Če gledamo januarja naprej, potem je smiselno pogledati tudi primere dobre prakse iz drugih držav, kjer se je 6-urni delavnik izkazal za bolj produktivnega. In za zaključek še spomnimo, da delati več ne pomeni nujno delati bolje.

Neja Jerebičnik

HUD-PAKET
PARKETARSTVO IN MALA HIŠNA POPRAVILA

GREGOR HUDOBIVNIK s.p.
Bršljanova pot 4 1330 Kočevje
gsm 031 653 361 e hud.paket@gmail.com

OBNOVLJENI ORIGINALNI

TONERJI

kakovostno, cenovno ugodno, okolju prijazno

BPS Mikec Bastar, s.p., Pri Unionu 15, Kočevje

www.bps.si

mikec.bastar@siol.net

041 690 440

01 89 50 490

Vsak podjetnik potrebuje dober razmislek

Podjetnost je lastnost, ki bi jo morali privzgojiti vsakomur, poudarja naš sogovornik. Marko Stijepić je hitro spoznal priložnost, ki je nastopila ob prihodu Yaskawe, in podjetniški inkubator usmeril v izobraževanje, predvsem mlajših generacij. Učenci kočevskih šol tako že spoznavajo osnove robotike, učitelji pa so vse bolj dovzetni za nove tehnologije, s katerimi želijo popestriti pouk.

Po končanem študiju na ekonomski fakulteti je nabiral poslovne izkušnje v Ljubljani in Kranju, od organizacije dogodkov, promocije na sejnih, oglaševanja in trženja. A je znanje, ki ga je pridobil drugje, želel prinesiti v Kočevje. "Ni mi bilo vseeno," razlaga svojo odločitev. "Nisem hotel gledati, kako Kočevje nazaduje, zato sem želel nekaj prispevati." Je tudi soustanovitelj start upa CLIMBOO, ki izdeluje mobilne adrenalinske parke. Zgodaj se je priključil organizacijski ekipi Festivala lesa, kjer skrbi za organizacijo dogodkov, saj je po njegovem mnenju les material 21. stoletja.

Pretekla leta se je vsak konec tedna z družino vračal v Kočevje, tudi zato, ker je dolga leta igral saksofon pri eni vidnejših kočevskih zasedb. Odkar je leta 2015 prevzel vodenje Podjetniškega inkubatorja, se v službo vozi vsak dan – iz Ljubljane.

Kakšno vlogo opravlja Podjetniški inkubator v Kočevju?

Podjetniški inkubator je povezovalni člen, ki sodeluje s podjetniki. Prvotna funkcija inkubatorja, kar ljudje najpogosteje razumejo, je pomoč pri razvijanju potencialnih idej in ustanavljanju podjetja. Tistim, ki šele začenjajo, pa ponujamo pomoč pri vzpostavljanju poslovnega modela. Pomagamo tam, kjer smo opazili pomanjkanje in kjer bi lahko podjetje napredovalo – pa naj gre za delovanje podjetja, razvoj izdelka ali nastop na trgu.

Tretja naloga inkubatorja, kjer sem opazil velik manko, pa je privabljanje novih investitorjev. Stvari so bile doslej v redu zastavljene, hkrati pa neustrezno povezane in skomunicirane. Zato smo se lotili tudi tega in se trudimo, da so ponudbe tudi vsebinsko zanimive za investitorja.

Kaj bi poudarili kot največje dosežke Podjetniškega inkubatorja Kočevje v preteklih letih?

V preteklih letih smo se kadrovske okrepili in razvili do te mere, da lahko udeležimo tudi zahtevne projekte, kot so karierni sejem ali dnevi odprtih vrat kočevskih podjetij. Po eni strani smo spodbudili zanimanje javnosti o tem, kakšna podjetja imamo v Kočevju, po drugi strani pa morajo tudi podjetja razumeti, da če ne bodo komunicirala z javnostjo, bodo težko dobila zaposlene in pritegnila mlade, da bodo sploh razmišljali o prihodnosti v Kočevju, kar je na dolgi rok ključnega pomena.

Obenem smo nekaterim mladim podjetjem oz. tistim, ki so se odločili

za samostojno pot, pomagali razviti poslovni model ali nadgraditi izdelke, ustvariti fokus in jim pomagali do neke začetne rasti in pozicioniranja na trgu. To, da delaš v redu, te navdaja z navdušenjem, saj se ljudje vračajo in te imajo za del svojega podjetniškega odraščanja.

Pomemben je bil tudi prihod Yaskawe, kjer smo bili vpleteni od samega začetka. Razmišljali smo vnaprej, kaj bodo potrebovali v prihodnosti, zato smo aktivno začeli z izobraževanjem robotike. Zdaj smo že na stopnji, ko skupaj s SRIP Tovarne prihodnosti, katerih koordinator je Inštitut Jožef Štefan, izobražujemo učitelje prve triade po vsej Sloveniji, kako otroke učiti robotiko na interaktiven način in kako to pripeljati v redni pouk. Delavnice smo najprej organizirali v vseh kočevskih šolah, nato v Ribnici, Sodražici, Loškem Potoku, Trbovljah in Beli krajini ter v nekaterih ljubljanskih šolah. Dogovorjeni smo za kar nekaj šol na Štajerskem, v okolici Ljubljane in v Novem mestu. Izkazalo se je, da je interes učiteljev velik, saj želijo popestriti pouk in otroke pripraviti na nove tehnologije.

S prihodom Yaskawe se v Kočevju odpirajo nove podjetniške smeri. Vidite v tem priložnost za rast in razvoj Kočevja?

Kočevje ima pomembno naravno surovino – gozd. To je praktično skoraj edino naravno bogastvo, ki ga imamo. In tukaj so poleg Yaskawe zelo pomembni Slovenski državni gozdovi, saj je to podjetje, ki želi delovati razvojno na področju celotne gozdno

Foto: osebni arhiv Marka Stijepića

lesne verige. Ne pozabimo še na Kočevski les, ki sicer deluje v manjšem obsegu na lokalni ravni. Verjamem, da je mogoče z Yaskawo in preostalimi podjetji narediti zelo dobre razvojne projekte, vključiti raziskovalce iz Ljubljane, se povezovati z Evropo, da lahko ljudje pridejo sem ustvarjat in raziskovat. Zavedamo se, da moramo vlagati v izobraževanje, da bodo naši otroci čez 10 ali 15 let postali strokovnjaki, jim omogočiti prakso in jih spodbujati. Verjamem, da se lahko raven znanja v Kočevju drastično spremeni.

Podjetniški inkubator Kočevje veliko pozornosti namenja izobraževanju mladih. Ali imate občutek, da so mladi pri svojih podjetniških iniciativah slišani? Največ lahko narediš z mladimi, ker so še najmanj definirani, malo se še iščejo, hkrati so pa tudi najbolj dovzetni za novosti. Ljudje se neradi vračamo v šolo. In to z leti posta-

ne problem, saj znanje, ki smo ga osvojili pred 20 leti, danes ni dovolj. Če se ne izobražuješ sproti, boš imel problem že danes, čez 10 let pa še toliko večjega. Verjamem, da nas bodo mladi pri novih tehnologijah in podjetnosti veliko naučili.

Mislim, da so mladi čedalje manj samostojni in proaktivni. Eden od ciljev našega dela z mladimi – predvsem s podjetniškimi krožki – je, da jih naučimo nastopati in jim pomagamo, da se njihova ideja tudi uresniči. To je ta iniciativa, da niso zgolj opazovalci, ampak rastejo v aktivnega državljana, ki si želi sprememb. Ključna stvar, ki smo si jo zadali, je uresničitev idej in njihova realizacija – da ustvarimo vsaj prototip, če ne že končnega izdelka. Če ideja ostane samo na papirju, je to pač le še en šolski projekt. Oni pa morajo videti, kako se zadeva udejanja.

Eden izmed takšnih projektov je bil vsekakor Heckatlon za mlade

– shekaj šolo, kjer so mladi iskali rešitve za težave, s katerimi se srečujejo v šoli.

Tega smo se lotili po vzoru start up vikenda, a smo se posvetili predvsem družbenim inovacijam. Glavno okolje mladih je zagotovo šola, zato smo jih želeli spodbuditi, naj iščejo rešitve, s katerimi bi izboljšali šolo. Nad idejami smo bili prese- nečeni, saj smo mislili, da bodo bolj površinske, a so bile predlogi mladih za rešitev težav, s katerimi se spopadajo, zelo poglobljeni, kar je znak, da otroci resno razmišljajo o šoli.

Ko sem prevzel vodenje inkubatorja, so ljudje naprej ustanovili podjetje, potem pa prišli k nam, če jim lahko kako pomagamo. Danes se najprej obrnejo k nam, mi pa z njimi naredimo načrt, kako se bo nadaljevala njihova podjetniška pot.

Kakšna je po vašem mnenju davčna politika v Sloveniji? Ali so pogoji ugodni za podjetnike?

Vrhunski. Tujci, ki živijo ter delajo pri nas in s katerimi sem se pogovarjal, so še posebej navdušeni nad obdavčevanjem na osnovi normiranih stroškov, sploh tisti, ki so v storitvenih

ješ ljudi, da opravijo posel na način, kakor si si ga zamislil.

Kočevje se kot majhno mesto so- oča z begom možganov. Mladim je življenje v Kočevju nezanimivo in življenjske izzive iščejo drugje. Kako jih privabiti nazaj?

Mi lahko le vzpostavimo pogoje, da si bodo ljudje želeli vrniti. To so lahko dobri pogoji za življenje in ustvarjanje družine ali pogoji za dobro profesionalno rast. Obenem pa moramo ljudem, ki že imajo izdelano kariero, omogočiti, da lahko pri nas naredijo karierni korak naprej. Centralizacija je

skov počasi, a vztrajno narašča. To se opazi tudi pri številu ljudi, ki prihajajo na inkubator. Prostori Podjetniškega inkubatorja Kočevje so zasedeni, zato smo morali razviti drugačen poslovni model, več nastopamo v javnosti in se z dogodki približujemo ljudem.

Mlad podjetnik mora biti na neki način vpet v svoje okolje, da lahko prepozna poslovne priložnosti. Kako pomemben je takšen širši družbeni pogled?

To je opazno predvsem med tistimi, ki so začeli nedavno. Med podjetniki, ki se že dlje ukvarjajo z eno dejavnostjo, so spremembe težavne, saj so zelo usmerjeni na kratkoročno korist. Kar je razumljivo, hkrati pa to predstavlja veliko nevarnost. Če iščeš samo kratkoročne rešitve in se trg spremeni, ne boš znal hitro odreagirati na spremembe. Če pa imaš dodelan poslovni model, je to lahko dolgoročno veliko manj nevarno.

Kakšno pomoč podjetniki pri vas najpogosteje iščejo?

Zelo različno. Vsak podjetnik potrebuje dober razmislek. Ko stopiš na svojo podjetniško pot, si na njej sam in nekaterih določenih stvari dostikrat niti ne opaziš. Vsakogar, ki pride k nam, obravnavamo zelo celovito, nudimo mu podporo in možnost povezovanja. Če podjetnik potrebuje bolj specifično znanje, poiščemo mentorje ali zunanje svetovalce, ki jim pomagajo idejo izboljšati ali pa z njimi sodelujejo.

Kako vidite podjetniški inkubator v prihodnosti?

Prihodnost podjetniškega inkubatorja vidim predvsem v povezovanju tako z Ljubljano – kot centrom znanja – kot tudi na širši evropski ravni. Zdi se mi, da imamo v tem trenutku dobro podobo in da gremo kot mesto v pravo smer. Ljudje nas že prepoznajo, saj so nas povabili k evropskim projektom, kjer se spodbujajo razvoj podjetnosti, povezovanje in razvoj mest. Če nam uspe se odpreti, pripeljati več ljudi iz tujine ter se obenem tudi sami izobraževati na tujem, bomo imeli priložnost za resne preboje. Mislim, da je podjetniški inkubator v prihodnosti povezovalni element, kjer ne bomo izvajali samo izobraževanj, ampak tudi prakso in razvoj, in to ne samo na osnovni ravni, ampak tudi z inovacijami za podjetja in institucije.

Občina Kočevje bo objavila že tretji razpis za gradnjo novega podjetniškega inkubatorja v poslovni coni LIK, saj imamo že odobrena evropska sredstva v višini 1,2 milijona evrov. Načrtujemo trinadstropno stavbo s 1.600 kvadratnimi metri površine, kjer bodo proizvodni, multifunkcionalni in pisarniški prostori, ampak organizirani na zelo drugačen način, ki se bo prilagajal potrebam uporabnikov.

Žarko Nanjara

Foto: arhiv Podjetniški inkubator Kočevje

Kakšna je podjetniška kultura v Kočevju in Sloveniji?

Podjetniška pot se razvija iz dveh potreb. Če si v nečem tako dober, da te okolje omejuje, greš na svoje in potem izživiš svoj potencial. V Sloveniji pa se skok podjetništvo v veliki meri še vedno dogaja le zaradi potrebe po preživetju. Okolje dostikrat ne ponuja možnosti, da bi nekomu uspelo s svojim znanjem, zato si prisiljen, da ustanoviš s. p. ali kakšno podobno obliko zaposlitve. V Sloveniji je bila v preteklih letih politika države glede tega preveč neusmerjena. V podjetniškem inkubatorju nismo naklonjeni brezglavemu ustanavljanju samostojnih podjetništev, saj obstajajo namreč tudi druge oblike podjetniškega delovanja, ki so veliko bolj primerne, kot je na primer osebnostna dopolnilna dejavnost, kjer lahko svojo poslovno idejo testiraš. Preden odpreš podjetje, moraš že imeti izdelan poslovni model in prodajne kanale, ki delujejo, torej moraš imeti že začrtan obseg dela.

dejavnostih. Ne potrebuješ računovodje, državi odvedeš, kar ji pripada, in se posvetiš delu. Kar se pa tiče dela gospodarskih družb, višine in obdavčitev plač, je to vendarle del širšega sistema, kjer imamo konec koncev brezplačno zdravstvo in šolstvo, česar druge nimajo. Te storitve zato plačujemo od višjih plač. Je pa res, da je za špekulante tukaj zelo malo prostora, saj moraš opravljati posel z realno osnovo in seveda vlagati v ljudi, saj Slovenija ni več poceni.

Ali je lahko vsak podjetnik?

Podjetnik je le statusna oblika, ključna lastnost je podjetnost. Po mojem mnenju moramo to lastnost privzgojiti vsakomur. Podjeten človek je proaktiven, išče rešitve, to je človek, ki je sposoben sodelovanja v timu in to je vsakdo – ali dela v nekem inštitutu kot raziskovalec ali pa kot proizvodni delavec. Smisel je v povezovanju. Kot podjetnik začneš rasti takrat, ko imaš ekipo, saj ugotoviš, da vsega sam ne moreš vsega narediti, zato potrebu-

vse večja, po drugi strani pa središče Ljubljane postaja veliko turistično naselje in ljudje bežijo ven, saj so stroški življenja previsoki. Vedno pa moramo primerjati, kaj nekomu ponuja Ljubljana in kaj mu ponuja periferija. Nekateri seveda ne bodo nikoli zapustili nekega velemesta. Slovenija pa je vendarle ena velika vas. Tujcu enournna pot do mesta ne pomeni ničesar posebnega.

S projekti, kot je Kava z idejo, ste podjetniške ideje predstavljali v središču mesta. Kaj je spodbudilo takšne dogodke?

Če hočeš nekaj spremeniti, je predvsem pomembno, da je tvoja ponudba konstantna. Ljudje niso navajeni ob kavi prisluhniti poslovnim idejam, a sčasoma se beseda o tem razširi in tako se lahko začne spreminjati tudi širša miselnost. To so zgodbe, ki sporočajo, da lahko s trudom in vztrajnostjo uspeš. Pri takšnih dogodkih bomo vztrajali. V prihodnjih letih bomo še povečevali število dogodkov in delavnic, saj v zadnjih štirih letih število obi-

Investicije in projekti v letu 2019 in 2020

Leto 2019 je bilo za Občino Kočevje ponovno v znamenju številnih investicij in projektov. Proračun občine je bil realiziran v višini 24 milijonov evrov, kar znova predstavlja enega najvišjih proračunov v zgodovini občine. Kar polovico tega pa tako kot že zadnjih nekaj let predstavljajo investicijski odhodki. Realizacija investicij je tako na primer znašala v letu 2019 okrog 660 evrov na prebivalca, kar je izjemno visoka številka v primerjavi s povprečjem vseh slovenskih občin. Zadnji uradni podatki so sicer iz leta 2018, ko je povprečje vseh občin v investicijah na prebivalca znašalo 363 evrov. V preteklem letu lahko med večjimi in opaznejšimi projekti izpostavimo zaključek gradnje urgence ZD Kočevje, ki zdaj tudi deluje na novi lokaciji, gradnjo Roške ceste in križišča pri 'gradbenem materialu', projekt oskrbe s pitno vodo Suha krajina in SORIKO, komunalno

Rekonstrukcija Roške ceste, marec 2019 • Foto: arhiv Občine Kočevje

opremljanje industrijske cone, nadaljevanje sanacije OŠ Rinža, obnovo toplovoda v Turjaškem naselju, začetek prenove igrišča v Kidričevi ulici in vzpostavitev sistema javne izposoje koles. V letu 2020 se tako nadaljuje ali zaključuje kar nekaj omenjenih projektov, poleg tega tudi državna kolesarska povezava od Ložin do

Kočevja. Najbolj pričakovan dogodek leta 2020 pa je za številne zagotovo prihod prvega potniškega vlaka. Ta bo po zadnjih zagotovilih začel voziti konec poletja, z novim jesenskim voznim redom. Med večje investicije Občine Kočevje v tem in prihodnjih letih zagotovo spada gradnja novega vrtca v Kočevju in novega podjetni-

škega inkubatorja, začetek gradnje slednjega je pričakovan v prihodnjih nekaj mesecih. Letos se načrtuje tudi prenova stavbe na Ljubljanski cesti 7. V stavbi blagovnih rezerv se bodo vzpostavili prostori centra za duševno zdravje, pričakujemo pa tudi realizacijo dializnega centra. Na področju prometne infrastrukture se letos začnejo izvajati dela za ureditev kolesarskih povezav v mestu, vključno z brvjo in promenado do jezera. V načrtu je tudi ureditev križišča v Livoldu in križišča pri Lidlu. Pred začetkom novega leta smo začeli še izvajati projekt trajnostne urbane regeneracije mestnega jedra v Kočevju, v načrtu pa so seveda še številni drugi večji ali manjši projekti in investicije. Tudi leto 2020 bo torej prineslo številne novosti, in upamo, da s tem tudi potrebne izboljšave za kakovost življenja v naši občini.

K. G.

Sofinanciranje sterilizacije in kastracije mačk in psov

Tudi letos bo Občina Kočevje sofinancirala izvedbo akcije sterilizacije in kastracije lastniških mačk ter psov, da bi zmanjšala populacijo nezaželenih in zavrženih živali ter omejila kužne bolezni. Za mačke bo sofinanciranih 50 in za pse 30 odstotkov nastalih stroškov veterinarske storitve. Subvencijo bo možno uveljavljati za največ dve

živali na eno gospodinjstvo, v roku od objave poziva na začetku februarja do 31. 5. 2020 oziroma do porabe proračunskih sredstev. Ob tem opozarjamo, da sredstva vsako leto hitro poidejo. Za uveljavitev subvencije je potrebna izjava lastnika živali z navedbo imena in priimka, naslova bivališča, podpisa in številke telefona. Osnova za izračun

Foto: Društvo za zaščito živali Kočevje

storitve je pogodbeni cenik zavetišča Meli. Nujna je predhodna prijava, in sicer po objavi poziva v Ambulanti za male živali Lesdog na telefonski št. 01 8955 633 ali na Veterinarski postaji Kočevje na št. 01 8931 420. Dodatne informacije so na voljo v pozivu na spletni strani Občine Kočevje.

A. V.

Zbiranje odpadne azbestne salonitne kritine

Občina Kočevje bo v sodelovanju s Komunalo Kočevje tudi v letu 2020 subvencionirala odlaganje odpadne azbestne kritine iz gospodinjstev, in sicer višini 80 % nastalih stroškov. Kot že v preteklih letih se odpadna azbestna salonitna kritina oddaja v Zbirnem centru Mozelj vsak delovnik, med 7. in 17. uro, v poletnem času do 19. ure, ob sobotah pa med 9.

Foto: Komunala Kočevje

in 13. uro. Ob nedeljah in praznikih zbirni center ne obratuje. Azbestne plošče morajo biti zložene na paleti in obvezno ovite s folijo, kot je prikazano na fotografiji. Subvencijo bo možno uveljavljati od objave poziva do predvidoma 31. 10. 2020 oziroma do porabe proračunskih sredstev. Za uveljavitev subvencije je treba ob oddaji odpadkov izpolniti obrazec z

osebnimi podatki lastnika odpadka, parcelno številko objekta, v katerem so bili odpadki vgrajeni, in katastrsko občino. Obrazec je na voljo v Zbirnem centru Mozelj, na sedežu podjetja Komunala Kočevje in na spletnih straneh podjetja in občine. Za dodatne informacije so na voljo na Komunali Kočevje.

A. V.

Asfaltiran še zadnji odsek ceste

Pred zaključkom leta 2019 je bil asfaltiran še zadnji odsek ceste Seč–Žvirče do meje z občino Žužemberk. Asfaltiran del ceste ni dolg, a je za prebivalce Seča in Poloma velika pridobitev, kot so sami večkrat poudarili. Zato je vaška skupnost ob zaključku del, tik pred začetkom božično-novoletnih praznikov, organizirala manjšo slovesnost, na kateri sta vaški mož Sandi Blatnik in župan dr. Vladimir Prebilič s prerezo traku še simbolno odprla cesto za promet. Dogodek so pospremili številni okoliški prebivalci, pridružil se jim je tudi župan sosednje občine Jože Papež, nastopile so Ljudske pevke Mavrica, krajšo slovesnost pa je zaključil župnik z blagoslovom ceste za varno uporabo. Kot je poudaril gospod Blatnik, za prebivalce vasi ta odsek ceste ne pomeni le hitrejši in varnejši poti do sosednje občine ali Ljubljane, temveč predstavlja predvsem boljšo povezanost z drugimi kraji in sporoča, da se tudi majhni kraji razvijajo in niso pozabljeni. Investicija, ki jo je v celoti financirala Občina Kočevje, je znašala 120.000 evrov, izvajalec del pa je bila Komunala Kočevje.

G. Š., K. G.

Foto: arhiv Občine Kočevje

Zgledno urejena zbirna mesta za odpadke

Na področju odlaganja odpadkov ste lahko v zadnjem obdobju opazili začetke urejanja zbirnih mest v mestu. To zajema omejitev dostopa tretjim osebam z zaklepom, morebiten premik na bolj primerno oz. manj izpostavljeno lokacijo in zaščito okoli zabojnikov v obliki lesenega boksa s kovinsko streho.

Za urejanje zbirnih mest je z željo po poenotenju in očiščenju javnega prostora Občina predlagani tri različni načini, v praksi pa se največkrat izvaja zadnji, torej način ureditve z izvedbo tipske zaščite oziroma lesenega boksa okoli zabojnikov. Na ta način si je uspešno in z delno finančno

spodbudo Občine uredilo svoje zbirno mesto že kar nekaj večstanovanjskih objektov (TZO, UHM) in tudi nekaj poslovnih prosto-rov (hoste Bearlog kot prvi, poslovni prostori na mestni ploščadi, TIC Jezero).

Tako urejena zbirna mesta bi želeli izpostaviti kot najboljši zgled urejanja, saj uporabljajo enako, nevtrarno in kar najmanj opazno 'obleko' za zabojnike, ki teh lokacij ne poudarja, ampak poenoti, in to servisno vsebino umakne iz vidnega polja javnega prostora. Kot to počnemo z vso infrastrukturo, ki jo umikamo v podtalni del (npr. elektrika, voda, kanalizacija), so odpadki prav tako tisti rezul-

Zbirna mesta v UHM 1-11

tat našega bivanja, ki ga ne želimo poudarjati, ampak kvečjemu umikati iz javnega prostora. In tako kot je poenotena urbana oprema, je prav, da so tudi ti elementi enaki, preprosti in zato kar najbolj neopazni.

Zato vas pozivamo, da pri umeščanju in zapiranju svojih zbirnih mest sodelujete z Občino pri iskanju

najbolj optimalne rešitve; da zabojnike za odpadke umaknemo izpred vhodov, umaknemo stran od glavnih ulic in poenoteno zapremo. Zgledujete se lahko po katerem izmed enajstih že izvedenih boksov in se tudi v letu 2020 prijavite na razpis Občine za sofinanciranje izvedbe teh tipskih zaščit.

T. Š. U.

OBVESTILO O DELOVANJU DRSALIŠČA

Drsališče pri Športnem domu Gaj je januarja začasno zaprlo svoja vrata, ponovno pa se odpre pred šolskimi počitnicami, 10. februarja 2020, ko na drsališču ponovno lahko pričakujemo večje število uporabnikov. Delovni čas ostaja enak, vsak dan od 8. do 21. ure.

Dve leti Sopotnikov v Kočevju

1. februarja 2020 bo minilo dve leti, odkar je Zavod Sopotniki skupaj z Občino Kočevje začel izvajati brezplačne prevoze za starejše. V dveh letih delovanja so Sopotniki pridobili zaupanje 317 kočevskih uporabnikov. Vsak dan – z dobro vo-

čevanja starejših v aktivno družbeno življenje.

Trudimo se sodelovati in udeleževati dodatnih aktivnosti, kot je npr. Dan za spremembe, namenjen promociji prostovoljstva. Vsako leto v Evropskem tednu mobilnosti postane za nekaj

Ekipa prostovoljcev Kočevje • Foto: Zavod Sopotniki

ljo in željo po pomoči starejšim – 19 aktivnih prostovoljcev zapelje starejše po opravkih. Od julija 2019 imamo v enoti Kočevje dve vozili. Drugo vozilo je bilo zelo dobrodošlo, saj z njim vozimo skoraj vsak dan v Novo mesto. Če kdaj ni voženj v Novo mesto, pa prevoze porazdelimo po občini in tako razbremenimo drugo vozilo. Rezervacij je tako kot uporabnikov vsak mesec več, zato z obema voziloma vozimo že vsak delovnik.

Do konca decembra 2019 smo prevozili 50.924 km, pri tem opravili 3.055 prostovoljskih ur in 1.988 prevozov. Naša prostovoljska ekipa je vse večja, vendar si želimo dodatnih okrepitev in pomoči. Največji delež prevozov opravimo k zdravniku, sledijo storitve, kot so trgovina, banka, frizer in drugo. Še vedno sodelujemo pri prevozi na filmski abonma Kino ob kavi v KCK. Enkrat mesečno v ta namen prepeljemo pet uporabnikov. S tem želimo opozoriti na nujnost vklju-

ur častni prostovoljec tudi naš župan občine, dr. Vladimir Prebilič. Čez leto skrbimo, da prostovoljcem delo čim bolj olajšamo. V skladu z družbeno odgovornostjo lokalnih podjetnikov se iskreno zahvaljujemo donatorjem, pri katerih se lahko naši prostovoljci okrepčajo po dolgih poteh in vozijo starejše v čistih vozilih. S kolektivno odgovornostjo skupnost poskrbi za bolj kakovostno življenje starejših na podeželju.

V dveh letih smo izvedli dodatna usposabljanja za prostovoljsko ekipo in koordinatorko enote. S tem širimo svoja obzorja in še dodatno poskrbimo, da prevozi na terenu in odnos do starejših ostajajo na visokem nivoju. Do danes smo Sopotniki v Kočevju napisali veliko lepih zgodb, zato vam ekipa Sopotnikov zagotavlja, da si bomo še naprej prizadevali k zagotavljanju kakovostne storitve in da bomo še naprej več kot prevoz – z vami bomo človek človeku Sopotnik.

Anita Rauh

DEKLICA S PIŠČALKO

Prireditve Občine Kočevje ob kulturnem prazniku

V četrtek, 6. februarja 2020, ob 19. uri

vas vljudno vabimo v dvorano Šeškovega doma v Kočevju na Prireditve Občine Kočevje ob kulturnem prazniku z naslovom **"Deklica s piščalko".**

- Podelitev priznanja Občine Kočevje Deklica s piščalko
- Razglasitev kulturnega leta 2020

Samostojnost ranljivih skupin v prometu

Občina Kočevje je od lani vključena v projekt Multimodalna mobilnost gibalno oviranih oseb, ki poteka pod vodstvom Ministrstva za infrastrukturo v sodelovanju z Geodetskim inštitutom Slovenije. Gre za družbeno odgovoren in trajnostno naravnan projekt, katerega namen je zagotoviti samostojno mobilnost ranljivim skupinam v prometu – gibalno oviranim osebam in starejšim. S primernim prostorskim načrtovanjem in upravljanjem na osnovi podatkov se lahko ranljivim skupinam zagotovi ena-

kovredna dostopnost in varnejše gibanje v prometu, pa tudi boljša integracija invalidov v družbo. Cilj projekta je vpeljava standardiziranega sistema za omogočanje fizične in digitalne dostopnosti. Občina Kočevje bo v letu 2020 za omenjene ranljive skupine

Prikaz spletnega pregledovalnika

zagotovila digitalno dostopnost oziroma digitalni ogled poti po mestu, ki so primerne za starejše in gibalno ovirane osebe. Trenutno je na spletni strani, na naslovu pregledovalnik.dostopnost-prostora.si, odprt pregledovalnik za vse občine, ki sode-

lujejo v projektu, znotraj katerega je že možen vpogled tudi za Kočevje. Za uporabo spletne strani sledite naslednjim enostavnim korakom:

- Kliknite na ikono 'plastí' v zgornjem desnem kotu zemljevida, vključite možnost 'občine' in približajte pogled na izbrano občino (z vrtenjem kolesca na miški);
- Na levi strani razširite razdelek 'gibalno ovirani' s klikom na puščico
- obkljukajte možnosti, ki vas zanimajo.

L. H.

Donacija občinskih svetnikov in podjetnikov

Kočevski občinski svetniki so se tudi letos v dobrodelne namene odpovedali decembrski sejnini. Pobudi župana oziroma svetnika Petra Pirca se je pridružilo 21 svetnikov, skupaj pa so zbrali 2.100 evrov, ki so jih tako kot v minulem letu namenili starejšim občanom, ki prejemajo pokojnine, s katerimi težko preživijo mesec. Sredstva so bila iz županovega dobrodelnega sklada predana območnemu

zdrženju Rdečega križa Kočevje, ki je skupaj s Centrom za socialno delo poskrbel, da je donacija v obliki bonov za nakup osnovnih življenjskih potrebščin v vrednosti 50 evrov prišla v prave roke. Na županov poziv k dobrodelnosti so se odzvala tudi številna domača podjetja. V iste namene je bilo tako doniranih še dodatnih 2.900 evrov. Župan, dr. Vladimir Prebilič, je dobrodelna bona v skupni vred-

Foto: Bojan Štefanič

nosti 5.000 evrov predal sekretarki območnega združenja Rdečega križa Kočevje Alenki Bunderla, in sicer na zadnji lanskí seji občinskega sveta. Ob tem je dejal, da si želi, da bi ta gesta starostnikom oziroma prejemnikom sredstev vsaj malo polepšala konec ali začetek novega leta, in se iskreno zahvalil vsem, ki so k temu prispevali.

K. G.

Na čistilno akcijo vsak teden

Marija in Franc iz Gorenja že vrsto let samoiniciativno skrbita za čisto okolico v svojem kraju. Morda ste ju že kdaj opazili, kako pobirata smeti ob cesti. Odpadke, ki jih drugi brez pomisleka odvržejo, pobirata tedensko, ob vsakem sprehodu. Večinoma gre za embalažo pijač in lončke za kavo na poti, včasih se odpadkov nabere tudi za dve veliki

vreči. Pogosto pospravita tudi zbirni eko otok, kjer nekateri odpadke pustijo pred zabojniki ali jih napačno razvrstijo. Informacijo o nujnem prostovoljnem delu so sovaščani prinesli tudi do župana, dr. Vladimíra Prebiliča, ki je prijeten upokojenski par obiskal skupaj z direktorjem Komunale Kočevje Markom Kljunom. Ob obisku sta se jima

zahvalila z drobno pozornostjo, Komunala Kočevje pa jima je ob tem ponudila potrebno opremo, saj Marija in Franc pravita, da bosta svoje delo nadaljevala, dokler bosta lahko. Ob tem pa poudarita, da vsakdo lahko prispeva in pomaga k lepšemu okolju, na to pa redno opozarjata tudi druge prebivalce, ki jih srečata. V občini Kočevje sicer vsako leto

poteka spomladanska čistilna akcija, v kateri sodelujejo številni prostovoljci, šole, organizacije, a žal se v naravi in ob cestah vsak dan kopičijo novi in novi odpadki, stanje pa se kljub nenehnemu ozaveščanju še vedno ne izboljšuje. Gospa Marija in gospod Franc sta vsekakor lahko zgled in navdih številnim.

K. G.

30% POPUST NA PROGRESIVNA STEKLA

Akcija traja do 29. 02. 2020.

OPRAVLJAMO BREZPLAČNE
OPTOMETRISTIČNE PREGLEDE

Novo mesto
07 332 41 44

Kočevje
064 181 300

Ribnica
031 767 666

WWW.PRESKAR.SI

Problem varnosti

V zadnjem obdobju je bilo prelitega veliko črnih na temo varnosti. Priča smo, da se podobne stvari dogajajo tudi drugje po Sloveniji, ampak do zdaj se še niso našle prave rešitve. Zaradi težavnosti bi problematiko morala reševati vlada (koalicija), in ne opozicija. Na ta problem je poslanka SDS Anja Bah Žibert na ministra za notranje zadeve Boštjana Poklukarja naslovila pisno poslansko vprašanje v zvezi z nadzorom pri uporabi ilegalnega strelnega orožja.

V zakonodajnem postopku je novela zakona o orožju, ki

ga je predlagala Vlada RS. Namen vlade pri spreminjanju omenjenega zakona gre v smeri večjega zaostrovanja dostopa in pravil posedovanja legalnega orožja, ki ga storilci kaznivih dejanj običajno ne uporabljajo. Na slabšem bodo zgolj športni strelci ter različna športna društva. Medtem pa ostajata vprašanje registracija ilegalnega orožja in posledična sledljivost orožja nenaslovljeni. Slednje pa je izredno pomembno prav zaradi omenjene problematike posedovanja ilegalnega orožja med Romi.

Z vidika varnosti je zelo pomembno, da ima država registriranega čim več ilegalnega strelnega orožja, ki je na njenem ozemlju. S tem bi bila vzpostavljena sledljivost in nadzor nad orožjem, saj mora vsak, ki legalizira orožje, za posedovanje opraviti celoten postopek.

V zvezi s tem je poslanka stranke SDS, ki je v opoziciji, postavila vprašanje, kako intenzivno in odgovorno policija obravnava problematiko posedovanja in uporabo ilegalnega orožja med Romi. Ali bo policija nadaljevala akcije iskanja

ilegalnega strelnega orožja in prepovedanih drog tudi v drugih romskih naseljih. Kako ali na kakšen način se bo državljanom, ki živijo blizu romskih naselij, v katerih se vse pogostejše pojavlja streljanje, zagotovila varnost? Kako ministrstvo izvaja nadzor v primerih, ko zasledi, da je status orožja ali streliva neregistriran, in kako se bo ukrepalo v takšnih primerih? Koliko ilegalnega orožja in streliva je bilo v zadnjih petih letih zaseženega na območju Republike Slovenije? Poslanka SDS Anja Bah Žibert je tudi zaprosila za ločen poda-

tek: koliko ilegalnega orožja je že zaseženega pri Romih.

Ker imamo na našem območju glede varnosti veliko problemov, je pomembno, da kot opozicijska stranka tudi na neki način obvestimo državljane in občane, da smo tudi na tem področju aktivni in da želimo reševati probleme, ampak nam vlada noče prisluhniti. Kot opozicijska stranka nimamo večine v DZ in s svojimi 26 glasovi ne moremo sami sprejeti zakonov, lahko pa k sprejetju zakonov pripomoremo.

Luka Bubnjič

Ohranitev sedeža podjetja Slovenski državni gozdovi v Kočevju

SLOGA

Na decembrski seji občinskega sveta smo pod točko 'razno' odločali o sklepu: Občinski svet Občine Kočevje zahteva ohranitev sedeža podjetja Slovenski državni gozdovi tudi v prihodnje v Kočevju. V SLOGI smo sklep podprli. Smo pa predlagali, naj se za ohranitev sedeža podjetja SIDG v Kočevju skliče izredna seja občinskega sveta, s katero bi svetniki dali sklepu še večjo veljavo v primerjavi s sklepom pod točko razno. Žal predlog ni

bil upoštevan.

Predlagali smo tudi, da se obrazložitev sklepa dopolni še z besedilom iz odloka o strategiji prostorskega razvoja Slovenije, ki sem ga predlagal v državnem zboru v sprejem poslancem in je bil sprejet. Besedilo pravi: Na Kočevskem se zaradi naravnih pogojev, obmejnosti, redkega omrežja središč in slabše dostopnosti do središč nacionalnega pomena, umešča v središče regionalnega pomena najpomemb-

nejše javne funkcije in dejavnosti družbene infrastrukture, ustvarja raznovrstno delovna mesta, razvija proizvodne dejavnosti in tako ustvarja višja funkcija središča, ob skrbi za uravnotežen razvoj in dobro povezanost celotnega regionalnega območja ter se na ta način omogočijo pogoji za njegov postopni razvoj v središče nacionalnega pomena.

Odlok in navedeno besedilo je pravni temelj za odločanje vlade in skupščine podjetja SIDG za

ohranitev sedeža v Kočevju, saj je SIDG podjetje, ki ima najpomembnejšo javno funkcijo pri gospodarjenju z našimi državnimi gozdovi in ustvarja raznovrstna delovna mesta. Žal tudi to besedilo, ki pomeni pravno podlago za sedež podjetja SIDG v Kočevju, ni bilo vključeno v obrazložitev sklepa občinskega sveta.

Menim, da danes težav s sedežem podjetja ne bi bilo, če bi bil sprejet moj amandma k Za-

konu o gospodarjenju z gozdovi v lasti Republike Slovenije. Z amandmajem bi uzakonili sedež podjetja v Kočevski Reki, v prostorih uprave Snežnika, ko je podjetje še imelo status najpomembnejše javne funkcije v Republiki Sloveniji. S tem bi bil v veliki meri povrnjen državni pomen Kočevski Reki v samostojni Sloveniji. Žal tudi takrat nisem dobil podpore vodstva Občine Kočevje.

Janko Veber

Gimnazija in srednja šola Kočevje – pogumno v novo šolsko in koledarsko leto

V šolskem letu 2019/20 prestopa prag obeh šolskih stavb 383 dijakov. Med njimi je 119 'fazanov' – dijakov 1. letnika, ki so trenutno na šoli med najštevilčnejšimi. Vpis novincev odstopa od povprečja prejšnjih nekaj let. Različne promocijske dejavnosti šole so zagotovo pripomogle k večji prepoznavnosti in konkurenčnosti. Najvrednejše so tiste, ki nagovarjajo učence osnovnih šol in jim omogočijo, da doživijo pouk in neformalno druženje z dijaki in profesorji. Obiski otrok iz vrtcev pa nas opominjajo, da je treba poskrbeti za ohranjanje

radovednosti šolajočih se otrok in mladine, jih pustiti raziskovati, preden jim podamo dejstva, jih pustiti eksperimentirati, preden pridejo do zaključkov.

Pomembni dosežki so ohranitev programa ekonomski tehnik (srednje strokovno izobraževanje), polno zasedeni oddelki programa strojni tehnik; v prihodnjem šolskem letu bodo na šoli že prvi maturanti; trend povečevanja vpisa v program mizar, odlično sodelovanje s podjetjem ITAS-CAS, d. o. o., ki dijakom programa oblikovalec kovin omogoča opravljanje praktičnega

usposabljanja, kar nadomešča vajeniški sistem. Šola je vključena v različne projekte ZRSŠ, kot so projekt Varna mobilnost, katerega cilj je krepiti veščine za kulturo vedenja v prometu; Erasmus+, ki ponuja tritedensko poklicno usposabljanje v tujini, kjer dijaki pridobivajo praktično znanje in utrjujejo komunikacijo v tujem jeziku ter krepijo kompetenco medkulturnosti; projekt Podvig, ki z medpredmetnim povezovanjem in sodelovanjem z okoljem in lokalno skupnostjo spodbuja celosten razvoj kompetenc podjetnosti pri dijakih.

Udejanjenje zastavljenih ciljev olajšajo sodobni pristopi k poučevanju in učenju, razvijanje bralne pismenosti, povezovanje izbirnih ciljev učnih načrtov v interdisciplinarne tematske sklope idr.

Šola tradicionalno skrbi za usposabljanje dijakov pri načrtovanju in vodenju lastne kariere poti. Ena od dejavnosti je mini karierni sejem, ki je organiziran že 14. leto zapored, udeleži pa se ga 20 do 25 fakultet. Bodoče študente, letos je to približno 130 dijakov 3. in 4. letnika programa gimnazija in ekonomski tehnik,

ter dijake 5. letnika poklicnega tehniškega izobraževanja informirajo o možnosti in specifikah posameznega študija. Dijaki poklicnih programov so deležni kariernega svetovanja v sodelovanju s Podjetniškim inkubatorjem in Ljudsko univerzo, lahko pa se udeležijo tudi organizirane obiska sejma Informativa v Ljubljani, ki pomembno prispeva k odločitvi, kam po srednji šoli.

V Moji Kočevski se zavedamo ključne vrednosti razvoja Gimnazije in srednje šole, zato ga podpiramo na vseh področjih.

Zorica Potisk

TRADICIONALNA KITAJSKA MEDICINA BLAŽ ABRAHAMSBERG

Vzemimo si čas za svoje zdravje in dobro počutje.

- TUI NA trad. kitajska terapevtska masaža
- ŠPORTNA MASAŽA
- REFLEKSNA MASAŽA (se dela na stopalih)
- ANTISTRESNA - SPROSTILNA MASAŽA
- AKUPRESURA

Informacije in naročanje: gsm 031 260 358,
Blaž Abrahamsberg s. p., Tomšičeva 13, Kočevje

DARILNI BONI

Dobite jih v
Mestni cvetličarni,
Reška cesta 10A

Naprej po načrtani poti

“Kočevje raste, se spreminja in se bo toliko časa in tako, kot bomo sami želeli. Številni rezultati so tu, a je še veliko prostora za izboljšanje,” je dejal župan Vladimir Prebilič na proslavi ob občinskem prazniku. Kočevje je v letu 2019 nadaljevalo pot investicij in načrtov preteklih let.

“Kočevje raste, se spreminja in se bo toliko časa in tako, kot bomo sami želeli. Številni rezultati so tu, a je še veliko prostora za izboljšanje,” je dejal župan Vladimir Prebilič na proslavi ob občinskem prazniku. Kočevje je v letu 2019 nadaljevalo pot investicij in načrtov preteklih let.

Dve leti po napovedi širjenja proizvodnje v Kočevju je japonska korporacija Yaskawa odprla svojo prvo tovarno robotov v Evropi. Naložba v nove proizvodne obrate je znašala 25 milijonov evrov, od tega je 5,6 milijona prispevala država. V novozgrajeni tovarni na površini okoli 12 tisoč kvadratnih metrov se bo proizvedlo 80 odstotkov vseh naprav, ki bodo naprodaj v Evropi. Po načrtih bo do leta 2023 v tovarni zaposlenih več kot 150 ljudi, 10 odstotkov v oddelku za razvoj in raziskave. Investicija v Kočevju je prva Yaskawina tovarna v Evropi zunaj Azije, ki se bo kmalu tudi razširila, saj sta podjetje Yaskawa Europe Robotics in Občina Kočevje že podpisali pogodbo o nakupu zemljišča za prihodnjo širitev. Vrednost prodajne pogodbe je znašala dobrih 717 tisoč evrov. Odkupljeno zemljišče v velikosti 45.917 m² je namenjeno novi tovarni za proizvodnjo servomotorjev in elektronskih komponent, v njej pa bo zagotovljenih vsaj še 150 delovnih mest.

Foto: Arhiv Yaskawe

V industrijski coni LIK je svoje obrate odprlo tudi podjetje KOLES. Proizvodne zmogljivosti tovarne lesnih lepljencev, ki se uporabljajo predvsem v konstrukciji, bodo po ocenah znašale 27.000 m³. V tovarni, ki ima tudi sušilnico lesa, je zaposlenih 14 ljudi.

Robotika pa je našla pot tudi v kočevske šole. Podjetniški inkubator Kočevje je skupaj z danskim podjetjem KUBO in SRIP Tovarnami prihodnosti začel poučevati preprosto programiranje. Snovalci projekta, ki ga postopoma uvajajo še v ostale slovenske šole, poudarjajo, da otroci prek robotike spoznavajo področje strojništva, elektrotehnike in računalništva. V Kočevju je bil po dolgih letih ponovno odprt tudi program strojnega tehnika, za katerega je med mladimi danes veliko zanimanja.

Po prenovljenem odseku železniške proge med Kočevjem in Ribnico, ki so ga začeli prenavljati oktobra 2016, je lani aprila pripeljal prvi tovorni vlak. Tako je z novim voznim redom ponovno vpeljan tovorni promet tudi na odseku Ribnica–Kočevje. Dela se nadaljujejo še s tretjo fazo projekta, ki zajema zameno in posodobitev signalnovarnostnih in telekomunikacijskih naprav ter ureditev nivojskih prehodov. Prihod potniškega vlaka pa se po skoraj 50 letih pričakuje v sredini leta 2020.

A kljub spodbudnim zgodbam o razvoju gospodarstva se je Kočevje v slovenskih medijih pojavilo tudi v negativni luči. Zaradi vse večjih težav z nasiljem in motenjem javnega reda in miru je župan sklical izredno sejo občinskega sveta, kjer so svetniki poudarili, da razmere, s katerimi se srečujemo v Kočevju, niso od včeraj, ampak se stopnjujejo že desetletja. Poleg povečanega nasilja,

fizičnih napadov in groženj je bilo na udaru tudi gospodarstvo, škoda različnim poslovnim subjektom je dosegla pol milijona evrov. Na pobudo lokalne skupnosti so zahtevali sestanek s policijo in pristojnimi ministrstvi ter tesnejše sodelovanje med medobčinsko redarsko službo, policijo, centrom za socialno delo in finančnim uradom. Oktobra se je na mestni ploščadi zbralo okoli 700 ljudi, ki so podprli shod Civilne iniciative STOP nasilju v Kočevju. Na miroljubnem shodu so pozivali državo k ustrežnejšemu ukrepanju v spopadanju z nasilniškimi tolpmi, vandalizmom in k sistematičnemu reševanju romske problematike.

Svetniki so se zaradi naraščajočega vandalizma in nasilja, ki kaže na nekatera nerešena vprašanja, zbrali na izredni seji. • Foto: Žarko Nanjara

Zdravstveni dom Kočevje je konec leta končno dobil nove prostore službe nujne medicinske pomoči. Nova urgencia, ki je v novozgrajenem prizidku Zdravstvenega doma Kočevje, obsega garažo za reševalna vozila, ambulantni del s sprejemnimi prostori z neprebojnim steklom, triažo, urgentni del in bivalne prostore za dežurne ekipe. Celotna investicija dozidave in rekonstrukcije zdravstvenega doma je znašala okoli 2 milijona evrov. Delovati je začel tudi Center za duševno zdravje odraslih, s katerim se uresničuje sprejeta resolucija o nacionalnem programu duševnega zdravja. S projektom Nadgradnja in razvoj preventivnih programov ter njihovo izvajanje v primarnem zdravstvenem varstvu, ki ga sofinancira Evropski socialni sklad, je začel delovati tudi Center za krepitev zdravja.

Dolgo pričakovani prostori urgence so končno v uporabi. • Foto: Gorazd Svete

Tudi letos je Občina Kočevje podelila nagrado za strokovno odličnost na področju umetnosti, humanističnih znanosti in kulture. Nagrado deklica s piščalko je posthumno prejel dr. Milan Butina. Pri nas je veljal za utemeljitelja likovne teorije kot znanstvene panoge, prvi, ki je začel sistematično in strukturirano obravnavati to področje. Spada med največje likovne intelektualce na Slovenskem in med najbolj izvirne likovne teoretike tega stoletja sploh.

Občina Kočevje ob svojem prazniku 10. oktobra podeli priznanja posameznikom in združbam za njihove uspehe in dolgoletna prizadevanja. Najvišje priznanje grb občine Kočevje je lani prejelo Čebelarstvo društvo Kočevje za uspešno ohranjanje izjemne dediščine čebelarstva na Kočevskem. Tudi letos častni občan Kočevja ni bil razglašen, prav tako pa niso bile podeljene Kozlerjeva in Verderberjeva nagrada ter spominska plaketa občine Kočevje. Podeljenih je bilo pet županovih plaket, Humkovo nagrado za uspehe na kulturnem področju je prejel akademski kipar mag. Marko Glavač.

Grb občine Kočevje je prejelo Čebelarstvo društvo Kočevje. • Foto: Bojan Štefanič

V sklopu kulturnega leta čebel in medu 2019 je Čebelarstvo društvo Kočevje v sodelovanju z Občino Kočevje 21. novembra v Kulturnem centru Kočevja obeležilo 100-letnico organiziranega čebelarstva na Kočevskem po razpadu Avstro-Ogrske monarhije in nastanku nove države. Zavod Putscherle pa je v knjižnici pripravil razstavo o kulturni dediščini čebelarstva. Za čebelarstvo ni vsaki, kakor za matiko. V Kočevju so lani potekali tudi 5. dnevi kočevske kulture, ki so skupni projekt občin Semič, Dolenjske Toplice in Kočevje, ki ohranjajo dediščino kočevskih Nemcev. Sodelovali so Pokrajinski muzej Ko-

Koncert R'n'R Godba po Godbi – 25 let je pokazal, da je bila kočevska alternativna scena izjemno močna ter da njen odmev še vedno ne pojenja. • Foto: Nina Purg

čevje, zavoda Nesseltal Koprivnik ter Putscherle. Slednji je v sodelovanju s Slovenskim etnološkim društvom in Oddelkom za etnologijo Filozofske fakultete organiziral znanstveno-strokovni posvet o kulturni dediščini in krajini.

Lani je Ljudska univerza Kočevje praznovala 60-letnico. Ta s svojim delom poudarja, da je vseživljenjsko izobraževanje nujnost 21. stoletja, novega načina življenja in dela, saj ljudje v razvoju zaostajamo za tehnologijo. Bodoča izziva za raziskovanje andragogike Ljudska univerza vidi v izobraževanju starejših ter trajnostnem razvoju.

Minulo leto seveda ni minilo brez glasbe. Na koncertu R'n'R Godba po Godbi – 25 let se je ponovno predstavilo šest kočevskih glasbenih skupin, ki so svojo glasbena pot začele v Delavski godbi Kočevje v osemdesetih in devetdesetih letih. Izšla pa je že osma kompilacija Kočevje špila z naslovom S srcem, na kateri je svoje pesmi predstavilo 16 kočevskih skupin in glasbenikov. Projekt Društva kočevskih glasbenikov je posebnost v slovenskem okolju, doslej je na kompilaciji sodelovalo 150 različnih glasbenikov, ki so snemali v 26 različnih studijskih prostorih, za podobo pa je skrbelo pet grafičnih oblikovalcev. Kočevje pa ima posluš tudi za ljudsko glasbo. Dvajseto obletnico uspešnega delovanja je praznovala tamburaška skupina Dupljak, tri desetletja pa so minila od prvega nastopa vokalne skupine Cantate Domino, ki se posveča bogatemu repertoarju pesmi, med njimi ljudskih, sakralnih in pesmi v kočevskem narečju.

Aprila je stopil v uporabo sistem javne izposoje koles Kolu. • Foto: Marjan Kapele

Na več lokacijah po mestu so se na začetku aprila v Kočevju naselile postaje javnega sistema izposoje koles Kolu, poleg novih kolesarskih stez, pešpoti in otroških igrišč pa je Kočevje bogatejše še za pasji park.

Žarko Nanjara

GV SERVIS d.o.o., Reška cesta 21a, 1330 Kočevje

DELOVNI ČAS

8:00 – 16:00

KONTAKT SERVIS

041-532-666

podpora@vidrih.si

www.vidrih.si

Svetovanje pri nakupu nove opreme
Namestitev operacijskega sistema
Vzdrževanje programske in strojne opreme
Vzpostavitev domačega ali brezžičnega omrežja
Postavitev računalniškega omrežja na domu
Nastavitev in priklop omrežnih naprav
Namestitev gonilnikov
Odstranitev virusov, trojanskih konjev, spyware in adware
Čiščenje registra

(Po)skrbimo za svoje duševno zdravje

Leto 2019 je v Kočevju med drugim zaznamovala pridobitev in vzpostavitev delovanja **Centra za duševno zdravje odraslih Kočevje**, ki je enota Zdravstvenega doma. Kot prvi del Centra je bila vzpostavljena ambulanta, ki bo delovala v nekdanjih prostorih 'blagovnih rezerv', v neposredni bližini zdravstvenega doma. Center je namenjen občanom občin Kočevje, Ribnica, Metlika in Črnomelj. Vzpostavljena ambulanta deluje v timski sestavi strokovnih profilov: psihiater, diplomirana medicinska sestra, psiholog, socialni delavec in zdravstveni administrator.

Center za duševno zdravje odraslih Kočevje je eden od prvih vzpostavljenih centrov za odrasle v Sloveniji. V naslednjih desetih letih se bodo centri za odrasle in tudi za otroke širili po celotni državi. Z vzpostavitvijo centrov se pomoč in oskrba za ljudi, ki se bodisi srečajo enkrat bodisi soočajo v daljšem časovnem obdobju s težavami v duševnem zdravju, približa v smislu tako regionalne dostopnosti kot tudi časovne odzivnosti na potrebe pomoči ljudi.

Stik za vključitev v proces pomoči lahko opravi vsaka odrasla oseba, starejša od 19 let tako, da se bodisi osebno oglasi v centru, piše na elektronski naslov ter pusti podatke ali pokliče na mobilno številko, navedeno ob zaključku članka, in se dogovori za termin. Če oseba zaradi stiske, ki jo doživlja, sama še ni sposobna uvida, da bi bila takšna pomoč za njeno zdravstveno stanje dobrodošla, lahko prvi stik namesto nje opravi tudi druga oseba. Po pogovoru z vami in obrazložitvi, kje se vam zdi, da bi bila pomoč tej osebi potrebna, poskuša ambulantni strokovni tim centra vzpostaviti telefonski ali pisni stik z osebo. Če se oseba pozneje strinja, lahko osebno pride v center tudi v vaši prisotnosti.

Ambulantni del centra deluje ob sredah v popoldanskem terminu od 12.30 do 19.30 ure, s čimer je omogočen dostop tudi za populacijo zaposlenih in ljudi, ki so vezani na morebitne prevoze. Preostale dni med tednom pa deluje od 7. do 14. ure.

V obravnavo kot proces pomoči se lahko na željo oziroma s privolitvijo osebe vključijo tudi svojci, delovno okolje ter organizacije in ustanove iz domačega okolja osebe, kot so zavodi za zaposlovanje, centri za socialno

delo, razne nevladne organizacije in številne druge. S tem se želita doseči

tako razumevanje kot aktivacija vseh, ki bi lahko pomagali k čim boljši

ureditvi zdravstvenega stanja in s tem življenja te osebe.

V letu 2020 se načrtuje vzpostavitev še drugega strokovnega tima Centra za duševno zdravje odraslih, ki je poimenovan Skupnostna psihiatrična obravnava. Že ime nakazuje, da bo ekipa delovala praviloma v skupnosti, na terenu, kjer osebe bivajo. Namenjena bo predvsem osebam, katerih težave v duševnem zdravju so že dalj časa trajajoče in praviloma težjih oblik. Običajno gre za osebe z izkušnjo hospitalizacije in tako vsaj začasno lahko pridobivajo pomoč v svojem domačem okolju. Z izboljšanjem stanja, ki postane stabilno in urejeno, se lahko udeležujejo obravnav v ambulanti in tim delavcev ne prihaja več na pacientov dom.

V načrtu je tudi odprtje enote, ki bo namenjena otrokom in mladostnikom s težavami v duševnem zdravju. Tukaj se načrtuje vključitev v delo še druge dodatne strokovne profile, da bo delo z omenjeno populacijo še učinkovitejše.

Pomembno!

Vsi ljudje se v življenju soočamo z različnimi izzivi in stiskami, ki puščajo rane na našem zdravju. Težave na duševnem zdravju pa se pogosto odražajo tudi na samem fizičnem zdravju. To so lahko razne psihične ali fizične bolezni, katerih pojav težje sprejemamo in vodimo, razne izgube ali spremembe v življenju, kot je brezposelnost, izguba družinskega člana ali ločitev, pojav demence (praviloma pri starejših), težave z uživanjem alkohola ter številne druge. Lahko se kažejo kot različni simptomi, kot je nespečnost, napetost, depresivna stanja, pomisleki na končanje življenja in podobno. Ko se soočamo s takšnimi stanji, je čas za vzpostavitev stika s službami v okolju, ki so lahko v podporo in pomoč. Za nekoga bo mogoče dovolj nekaj obiskov, medtem ko bo druge strokovni kader spremljal skozi celotno izkušnjo, vse dokler se bo kazala potreba po pomoči.

Z vključevanjem v službe, ki izvajajo te vrste pomoči, pokažemo tako sebi kot drugim, da ni treba, da smo v stiski sami, skozi čas pa iskanje teh pomoči postane nekaj bolj običajnega za vse nas, kot to velja že za številne druge države po svetu s podobnimi centri.

A. T.

Foto: www.unsplash.com

Kontakti in ordinacijski čas za ambulantno Centra za duševno zdravje Kočevje, ki je v neposredni bližini ZD Kočevje:
Mobilna številka: 040 591 511 Elektronski naslov: dusevno.zdravje@zdkocevje.si

PONEDELJEK	TOREK	SREDA	ČETRTEK	PETEK
7.00–14.00	7.00–14.00	12.30–19.30	7.00–14.00	7.00–14.00

Z roko v roki do kakovostne prehrane

Projekt Z roko v roki do kakovostne prehrane zajema štiri LAS po Sloveniji. Na območju LAS Po poteh od dediščine Turjaka do Kolpe kot partnerja pri projektu sodelujeta tudi Občina Kočevje in Razvojni center Kočevje Ribnica, d. o. o. Namen projekta je ustvariti pogoje za vzpostavitev učinkovitega sistema lokalne trajnostne oskrbe z lokalnimi živili in s tem oblikovanja kratkih dobavnih verig.

V prvi fazi izvajanja projekta smo tako izvedli naslednje vsebine: marca 2019 je bila v Kočevju odprta trgovina z lokalnimi izdelki Zakladi Kočevske, katere obnovo in opremo je sofinancirala Občina Kočevje. Narejena je bila analiza stanja potreb po živilih na področju javnih ustanov kot tudi analiza pridelave in predelave

Foto: Foto S

živil lokalnih ponudnikov. Izveden je bil ogled dobre prakse mentorjev kmetijskih krožkov na območje LAS med Snežnikom in Nanosom. Na OŠ Ljuba Šercerja so organizirali kmetijski krožek, v Domu starejših občanov Kočevje pa delavnice s skupino starejših, kjer so izdelovali glineno posodo, pripravljali jedi iz čemaža in velikonočne dobrote ter pripravljali zeliščna mazila. V okviru projekta so izdelali tudi družabno igro z naslovom

Vrt družine Dobrojed, ki je namenjena otrokom 3. starostne skupine v vrtcih ter učencem 1. triade osnovne šole. V sklopu tradicionalnega slovenskega zajtrka, ki je bil 15. novembra, so tako vsem osnovnim šolam in vrtcem na območju LAS Po poteh od dediščine Turjaka do Kolpe razdelili 300 izvodov igre.

Projekt se izvaja od 1. 9. 2018 do 15. 4. 2021. Njegova skupna vrednost znaša 102.209,61 EUR, znesek

sofinanciranja iz sredstev Evropskega sklada za razvoj podeželja pa znaša 72.437,85 EUR. Projekt je bil izbran za sofinanciranje na 3. javnem razpisu za podukrep 19. 3.: Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine, ki ga je razpisalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Več informacij o projektu in razstavi na spletni strani LAS: www.las-ppd.si
Primož Pahor

Foto: Primož Pahor

Ozaveščanje o raku na materničnem vratu

Rak materničnega vratu je ena izmed redkih rakavih bolezni, ki je posledica okužbe s humanim papiloma virusom (HPV). Okužba s tem virusom lahko povzroči počasno spremembo zdravih celic v predrakave, na ta način se postopoma razvije rak. Je relativno redek, predstavlja približno 1,5 odstotka vseh na novo odkritih rakov v Sloveniji. Obstaja več kot 200 različnih genotipov virusa HPV, okoli 45 pa jih povzroča okužbe spolov, rodil in predela okoli zadnjika. Prenaša se s telesnimi stiki s kožo ali sluznico okužene osebe, najpogostejše pri spolnih odnosih. Večina ljudi sploh ne ve, da so okuženi s HPV in da so lahko tudi prenašalci – okužimo se namreč lahko tudi, če nimamo znakov in simptomov okužbe. Prib-

ližno 12 genotipov HPV, ki veljajo za visoko rizične, pa lahko povzroči take spremembe celic materničnega vratu, ki v redkih primerih pripeljejo do nastanka raka na materničnem vratu.

Letno v Evropski uniji za rakom na materničnem vratu zbolijo okoli 34 tisoč žensk, 13 tisoč jih umre. V Sloveniji letno od 40 do 50 žensk, kar nas postavlja pod evropsko povprečje.

Državni program zgodnjega odkrivanja predrakavih sprememb materničnega vrata Zora zato predlaga preventivni ginekološki pregled, s katerim je mogoče odkriti spremembe celic materničnega vrata, preden bi te postale rakave. Če so odkrite pravočasno, je mogoče z zdravljenjem bolezen preprečiti. Test PAP

(bris materničnega vrata) je sestavni del rednega preventivnega ginekološkega pregleda – gre za neboleč, kratek in preprost poseg. Pregled celic v brisu materničnega vrata je zanesljiv in v 80 do 90 odstotkih primerov je mogoče preprečiti nastanek raka. Vsaka sprememba v brisu še ne pomeni rakavega obolenja, običajno so testi v 95 odstotkih negativni. Možno pa so sicer spremembe tkiva, za kar so priporočljive nadaljnje preiskave.

Dodatna možnost za preprečevanje raka na materničnem vratu je cepljenje proti HPV. To varuje pred dvema genotipoma HPV (HPV 16 in HPV 18), ki povzročata okoli 70 odstotkov vseh rakov materničnega vrata. Cepljenje proti HPV za deklice v šolskem obdobju je bilo vključeno

v rutinski program cepljenja, ki ni obvezno. Sprejmejo ali odklonijo ga starši, zato je odločitev za cepljenje odvisna od dobre informiranosti o cepljenju in od objektivnih informacij. V pripravi je tudi vključitev dečkov. Rezultati raziskav kažejo, da so cepiva HPV varna in učinkovita.

Mesec januar je torej mesec ozaveščanja o raku na materničnem vratu – o njem oznanja tudi zelenomodra pentlja. Spomladi 2018 je Svetovna zdravstvena organizacija objavila smernice s ciljem, da to bolezen v prihodnjih letih po svetu povsem odpravi. V skladu s tem se vsako leto organizira tudi evropski teden preprečevanja raka na materničnem vratu, ki ga izvajajo pri programu ZORA.
Neja Jerebičnik

Predgrad

Večina nas Predgrad pozna predvsem zaradi tradicionalne prireditve Prangerijada. To je dogodek v poletnih mesecih, katerega namen je pričarati živahno srednjeveško življenje, poteka pa že od leta 2007. Pranger je sramotilni steber, ki je v sredini 18. stoletja služil za kaznovanje lažjih prekrškov. Ta tehnika kaznovanja je bila razširjena že v 12. in 13. stoletju, ponekod pa se je izvajala vse do sredine 19. stoletja. Prireditev je pred leti trajala več dni, pozneje pa so jo skrajšali na le en dan. Kljub temu je vsebinsko polna in dovršena, obišče pa jo veliko ljudi ter različne folklorne skupine tudi iz sosednjih držav. Ob podpori Občine Kočevje so leta 2008 organizirali Pranger Predgrad, ki pa se od Prangerjade razlikuje po tem, da preteklost oživljajo s folkloro, ne pa z uprizarjanjem zgodb iz srednjeveškega življenja. Tokrat nas pot pelje ravno tja.

Sramotilni steber

Pisni viri iz leta 1336 kažejo, da so imele Poljane od nekdanje svoje lastno deželno in krvno sodišče. Vzhodno od Pake pri Predgradu so bile postavljene vislice, kjer so izvrševali smrtno kazni, pranger pa je služil za kaznovanje tistih, ki so zagrešili tatvino, krivolov, klevetanje, prešuštvo ali tihotapstvo. Legenda pravi, da je leta 1805 grajski birič na steber priklenil po krivem obsojeno Marijo Majetič. Ker je bila obtožena kraje jagnjeta, so ji za kazen okoli vratu obesili čreva enake vrste živali. Obtožil jo je tisti, katerega snubitev je odklonila. Resnica je prišla na dan šele pozneje, zgodba pa še vedno ostaja med bolj znanimi v povezavi s tem spomenikom. Sramotilni steber stoji pred današnjim Kulturnim domom Predgrad.

A največje naselje v Poljanski dolini se lahko pohvali tudi z drugimi stvarmi. **Grad Poljane** je stal na pobočju pred današnjo Cerkvijo sv. Fabijana in Sebastijana. V pisnih virih je prvič omenjen leta 1325. Porušen je bil med turškimi vpadi, pozneje pa je bila pred cerkvijo postavljena tako imenovana Auerpergova graščina. Oktobra 1809 so jo požgali Francozi, da bi posvarili tiste, ki so se upirali pobiranju davkov. Leta 1943 je bila ponovno požgana. Partizani so s tem preprečili, da bi se vanjo naselili Italijani in belogardisti. Po osvoboditvi je bil na njegovih ruševinah postavljen združni dom oziroma današnji Kulturni dom Predgrad 'Grad Polane', kjer imata svoje prostore tudi Pokrajinski muzej Kočevje, krajevna skupnost Poljanska dolina ob Kolpi in Kultur-

Foto: Neja Jerebičnik

no športno društvo Predgrad. Stavbo krasita tudi spominski plošči NOB. Ena v spomin na padle borce in žrtve fašističnega terorja, druga pa oznanja, da je bil na tem mestu leta 1944 zbirni center 7. in 9. korpusa.

Cerkev sv. Fabijana in Sebastijana

Prvotno je bila posvečena sv. Janezu Evangelistu, danes pa nanj spominja le njegova podoba. Na kamnitem portalu je izklesan latinski napis,

s katerega so poznavalci razbrali letnico 1737.

Predgrad je torej zgodovinsko pestro mesto, ki pa gleda tudi naprej. Avgusta se je zaključil projekt Kali danes – za prihodnost. Ta projekt preprečuje izsuševanje in s tem omogoča različnim rastlinskim in živalskim vrstam preživetje, hkrati pa dodatno bogati lokalno razvojno točko. Kal imenujejo tudi puč ali peč, kaluža, lokev ali mlaka, kočevarski izraz pa je lokh. Pravzaprav gre za plitvo kotanjo s stoječo vodo, katere nastanek je povezan z razvojem živinoreje. Nekoč so na tem območju obstajali štiri kali, ki so bili skozi leta zasuti. Edini še ohranjen kal je Grajski kal, imenovan tudi 'Vajsov', tu so napajali le grajsko živino. Naravna in kulturna dediščina se s tem povezuje tudi z drugimi točkami, kot sta arheološko najdišče Spaha in kal v Jelenji vasi. Pred nekdanjim gradom Poljane stojijo tri table, ki informirajo in ozaveščajo o vodnih virih na Kočevskem, pomenu kalov in o konkretnem kalu v Predgradu.

Tistim, ki krajši sprehod skozi naselje ne zadostuje, sta na voljo tudi dve pešpoti. Stene Kozice, ki jim Poljanci pravijo Kujzice, se dvigajo nad vasico Dol. Do vrha vodita dve poti, ki sta označeni s hrastovim in lešnikovim listom. Hrastova pot je daljša, z izhodiščem v Predgradu, dolga pa je 14 kilometrov, za kar potrebujemo 4 do 6 ur hoje. Poteka v obratni smeri kot krajša, pelje pa nas mimo zapušenih vinogradov in prepadnih sten. Lešnikova je krajša, začne pa se v Lazih pri Predgradu. Dolga je 8 kilometrov in zahteva 3 do 5 ur hoje. Vzpenja se proti Špičastemu hribu ter nam omogoči pogled na kanjon Kolpe in njegove vasi.

Predgrad je pestra izhodiščna točka tudi za kolesarje. Od tu do Kočevja je 43 kilometrov vožnje, za kar potrebujemo približno 4 ure in pol. Čeprav je težavnost označena kot zahtevna, ob poti najdemo različne zanimivosti. Od cerkve sv. Nikolaja v Vidmu do gozdnega rezervata Rajhenavski rog, kjer nas pričaka tudi rajhenavska jelka.

Predgrad ponuja različne aktivnosti za tiste, ki se bolj zanimajo za kulturno dediščino, in tiste, ki si želijo biti bolj aktivni. V vsakem primeru, tudi če gre zgolj za kratek sprehod skozi naselje, ne ostanemo ravnodušni. Čeprav je od centra mesta oddaljen le 30 minut vožnje z avtomobilom, je vseeno dovolj oddaljen, da najdemo nekaj miru zase in se naužijemo svežega zraka.

Neja Jerebičnik

**SAMO 39 KM
IZ KOČEVJA**

Znanost v preteklem desetletju

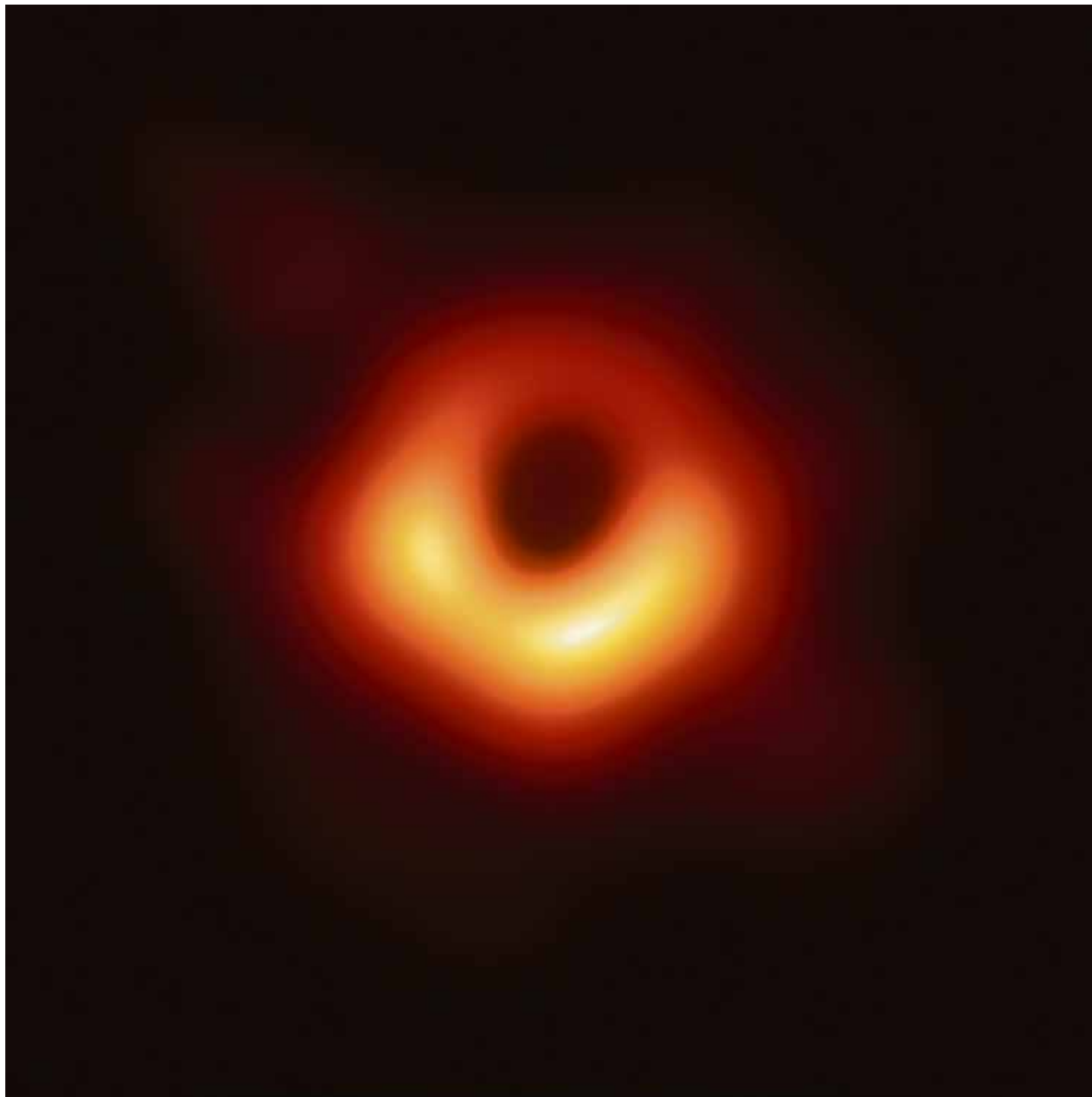
Znanost v zadnjih letih bliskovito napreduje. Odkrili smo, da je temno nebo nad nami dom nepreštevne števila planetov, znanstvenikom je uspelo pokukati kar se da blizu črnim luknjam, vesoljske sonde pa si drznejo potovati vse dlje. Genska analiza naših prednikov kaže, da je naša zgodovina veliko bolj prepletena, kot smo domnevali.

Robotski raziskovalci vesolja

Preteklo desetletje se bo lahko v zgodovino znanosti zapisalo kot začetek medzvezdnega potovanja. Leta 1977 je namreč Nasa izstrelila dve vesoljski sondi, Voyager 1 in 2, ki sta bili namenjeni raziskovanju zunanjih planetov našega osončja. Ko sta opravili misijo fotografiranja plinskih velikanov, sta nadaljevali pot in postali prva izdelka človeških rok, ki sta zapustila naše osončje in vstopila v medzvezdni prostor. Od Zemlje sta bila oddaljena 120 astronomskih enot – kar je razdalja med Soncem in Zemljo – in zapustila heliosfero ali prostor, kjer prevladuje sončev veter. Njihove plutonijeve enote proizvajajo vse manj električne energije, znanstveniki pa podaljšujejo njihovo življenjsko dobo z rednim izklapljanjem odvečnih inštrumentov.

Leta 2014 pa je Evropski vesoljski agenciji (ESA) uspelo z vesoljsko sondo pristati na kometu. Nebesna telesa, ki okoli Sonca potujejo v raztegnjenih eliptičnih orbitah, so dolgo burila domišljijo naših prednikov. Esini sondi Rosetta pa je uspelo odvreči majhnega robota z imenom Philae, ki se je neuspešno nekajkrat odbil od površja, a mu je vseeno uspelo pristati, opraviti meritve in posneti prvo fotografijo s kometu v zgodovini. Nasina sonda Nova obzorja pa se je približala planetoidu, ki so ga pretekla vesoljske misije obšle. Pluton je pred 15 leti zaradi svoje nenavadne orbite izgubil status planeta, a so sondini posnetki pokazali, da je majhni planet daleč od dolgočasne ledene skale.

Misije na Mars so izredno zahtevne, saj je bila od več deset misij uspešna šele vsaka tretja. Leta 2012 je na Marsu pristal Curiosity, enotonsko dvometrsko robotsko vozilo. Vozilo je bilo tako veliko, da je Nasa morala sestaviti posebno pristajalno sondo, ki je z roverjem prilebdela nad površino, ga spustila in se umaknila. Njegova misija naj bi trajala dve leti, a Curiosity še danes raziskuje, ali je rdeči planet lahko kdaj gostil življenje. Odkril je majhne prodnike, ki so lahko nastali samo v tekoči vodi, njegove merilne sonde pa so z analizo ugotovile, da ima Mars zadovoljivo kemično sestavo, ki bi lahko nekoč gostila mikrobo. Prav tako so zaznale metan v atmosferi, ki je bila včasih veliko gostejša. Sredi leta 2018 je na Marsovi površini pristala 360-kilogramska sonda InSight, ki bo na Rdečem planetu delovala kot seizmološka postaja in merila sestavo notranjosti planeta. Atmosferski me-

Z obdelavo množice podatkov je znanstvenikom uspelo izrisati silhueto črne luknje. • Foto: Event Horizon Telescope Collaboration

rilniki so kmalu po pristanku zaznali rahel piš, posnetek vetriča pa je prvi zvočni posnetek z drugega planeta.

Eksoplaneti

Odkar je Giordano Bruno v 16. stoletju zrl v nebo in si na mestu vsake zvezde predstavljal ognjeno kroglo, prav takšno, kot je naše sonce, se človeštvo sprašuje, ali katera od zvezd na nebu ne gosti življenja, podobnega našemu. Prvi planet v zunanjem zvezdnem sistemu so znanstveniki odkrili leta 1992. Doba raziskovanja eksoplanetov ali planetov v preostalih zvezdnih sistemih pa se je začela z Nasinim teleskopom Kepler. Sredi minulega desetletja je število odkritih planetov naraslo tako skokovito, da je postalo spremljanje nemogoče, saj so jih odkrili tudi

Sonda Rosetta se približuje kometu 67P/Čurjumov-Gerasimenko.

Foto: ESA/Rosetta/MPS for OSIRIS Team MPS/UPD/LAM/IAA/SSO/INTA/UPM/DASP/IDA

tisoče na leto. Vesoljni teleskop Kepler je odkril tudi prvi kamniti zunanji planet, podoben notranjim planetom našega osončja. Tako so znanstveniki odkrili že na tisoče eksoplanetov, na tisoče meritev pa čaka še potrditev. Znanstveniki so tako skoraj potrdili dolgoletna ugibanja, da ima vsaka zvezda najmanj en planet.

Ustroj vesolja

Leta 1916 je Albert Einstein na osnovi splošne relativnostne teorije predvidel, da zelo masivna telesa ob velikih pospešitvah povzročijo gravitacijske valove. Pred njegovo teorijo relativnosti je veljalo, da se telesa privlačijo zaradi svoje mase, a je Einstein vpeljal nov koncept prostor-časa, s katerim je lahko razložil gravitacijski privlak. Telesa s svojo maso ukrivljajo prostor, ob hitrih pospeških pa lahko za seboj pustijo valove, podobno kot kamen na površini jezera. Čeprav je Einstein dvomil, da bo gravitacijske valove sploh kdaj mogoče zaznati, je prav to uspelo znanstvenikom v ameriškem observatoriju LIGO. Ta je zaznal združitev dveh ogromnih črnih lukenj z masama več deset sonc. Zlitje je bilo tako silovito, da so znanstveniki zaznali gravitacijske valove, oddaljene 1,3 milijarde let.

Nobelovo nagrado leta 2013 sta prejela Britanec Peter Higgs in Belgijec Francois Englert za odkritja na področju raziskav Higgsovega bozona. Oba sta leta 1864 neodvisno predlagala teorijo o izvoru mase delcev, ključ pa naj bi predstavljal prav Higgsov bozon. Njune ideje pa so lahko potrdili šele 50 let pozneje s trkalnikom delcev v Cernu.

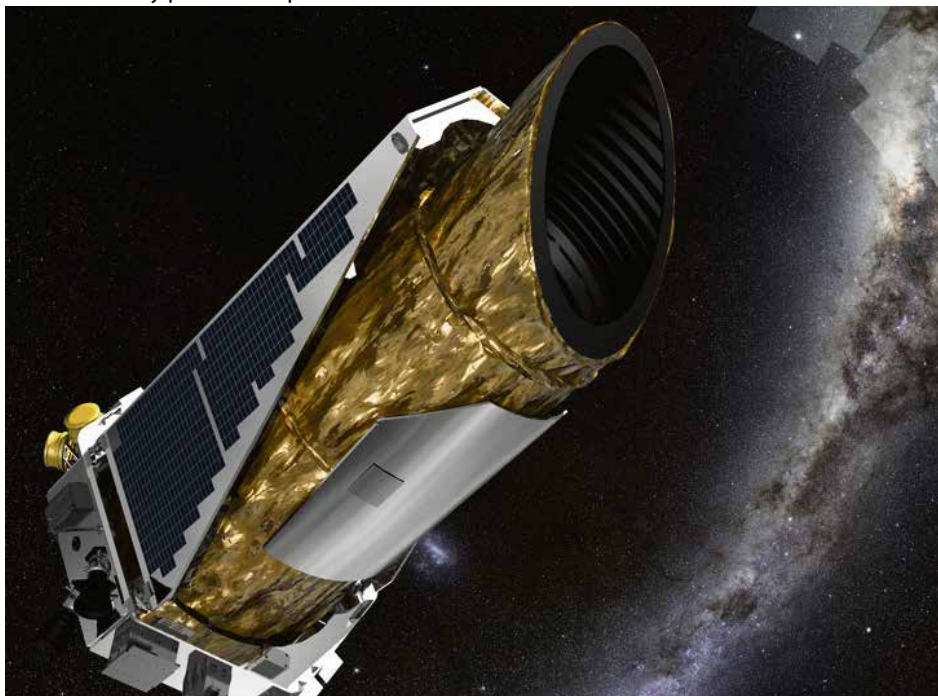
Lani pa je znanstvenikom s kombiniranjem množice podatkov, ki so jih zbrali teleskopi po vsem svetu, uspelo izrisati silhueto črne luknje. Vesoljskega telesa, ki ima tolikšno maso, da ji ne more ubežati niti svetloba, ni mogoče zaznati drugače kot prek vpliva, ki ga ima na svojo okolico, izdelava računalniške podobe pa je trajala kar dve leti.

Človek, kdo si?

Človeško življenjsko drevo se je v preteklem desetletju široko razvejalo in pokazalo, da je naša zgodovina dosti bolj zapletena, kot smo slutili. V južnoafriški jami so pred desetimi leti odkrili fosilne ostanke vrste, ki so jo oklicali homo naledi. Daljni sorodnik je živel pred 300 tisoč leti,

Robot Curiosity po Marsovi površini rovari še danes. • Foto: NASA/JPL-Caltech/MSSS

Teleskop Kepler je prenehal delovati leta 2018, pred tem pa opazoval več kot 500.000 zvezd in odkril 2.662 planetov. • Foto: NASA/Ames/JPL-Caltech/T Pyle

njegovo okostje pa kaže značilnosti tako starejših prednikov kot sodobnega človeka. Istega leta pa so v sibirski jami Denisova odkrili kost mezinca, ki je verjetno pripadal deklici. DNK-analiza kosti je pokazala, da gre za novo vrsto, ki je bila sorodna neandertalcem, ter potrdila teze, da so različne vrste ljudi bivale na istem prostoru in se med seboj tudi mešale. Po odhodu naših človeških prednikov iz Afrike so tako verjetno obstajale štiri vrste ljudi: homo sapiens, neandertalci, pritlikavi homo floresiensis iz Indonezije in novo odkriti denisovanci. Pred dvema letoma je analiza 90 tisoč let stare kosti, ki je pripadali mladi ženski, pokazala, da je bila njena mati neandertalka, oče pa denisovanec. Mešane gene pa ima tudi sodobni človek. Rekonstrukcija neandertalskega genoma leta 2010 je pokazala, da Evropejci, Azijci in prebivalci Oceanije v sebi nosijo del genskega zapisa neandertalcev.

Odkritje 9000 let starega okostja pri kraju Cheddar Grove v Angliji pa je nakazalo, da je svetla polt sodobnega Evropejca relativno nov pojav. DNK-analiza okostja ter obrazna rekonstrukcija sta pokazali, da je bil 'človek iz Cheddarja' tipičen predstavnik zahodnoevropskega prebivalstva tistega časa. Imel je svetle, modre ali zelene oči, ter rjavo ali temno rjavo kožo.

CRISPR – biotehnologija prihodnosti

Leta 2015 sta reviji Science in Nature zavrnili objavo raziskave, pri čemer sta navajali etične pomisleke. Kitajski znanstveniki so namreč javnost obvestili, da jim je z novo tehniko urejanja genov uspelo spremeniti genski zapis v človeških zarodkih, tako da niso bili več nosilci dedne krvne bolezni. Kitajski znanstveniki so uporabili tehnologijo CRISPR-Cas9, ki jo imajo nekateri za eno od najpomembnejših odkritij zadnjih desetletij. S postopkom, ki se zgleduje po obrambnem mehanizmu bakterij pred virusi, je mogoče izrezati točno določen del DNK in ga nadomestiti z drugim, uporaben pa je na vseh živih bitjih. Poznejše raziskave so pokazale, da eksperiment kitajskih znanstvenikov z zarodki sploh ni bil tako uspešen in daleč od praktične uporabe, je pa sprožil velike pomisleke o vlogi genskega inženiringa v prihodnosti.

Žarko Nanjara

Steklarsvo Pleskarstvo
ter okvirjanje slik

Andreja Lebar s.p.
Reška cesta 15
1530 Kočevje
01/89 555 97

Za pripravo ponudbe nam pošite na:
info@storitve-lebar.si

SLIKOPLESKARSKA DELA

OKVIRJANJE SLIK

STEKLO IN STEKLARSKA DELA:

steklene stene za tuš kabine
steklene kuhinjske stenske obloge
stekleni nadstreški, ograje, pregradne stene, ...

Puzzlarna

Največja izbira sestavljanek (puzzle) na enem mestu!

RIJAVEC GORAN s.p.

Notranja vrata LIP BLED
 Notranja oprema talne obloge
 Lesene stopnice
 Mizarski servis
 Hišniška opravila
 ☎ 031 694 728
 ✉ info@longy.si
 🌐 www.longy.si

Planinstvo in pohodništvo na Kočevskem

O začetkih planinstva in pohodništva na Kočevskem ni veliko znanega. Kočevska društva, ki so bila ustanovljena v drugi polovici 19. stoletja, se še niso ukvarjala s hojo v hribe. Med redkimi *turisti*, kakor so takrat imenovali pohodnike in hribolazce, so bili tudi kočevski osnovnošolci in gimnazijci. Priljubljene pohodniške točke, do katerih še niso vodile označene poti, so bile izvir Rinže, Rožni studenec, razvaline gradu Fridrihtajna, Jelenov studenec, Eleonorina in Ledena jama, Kameni zid nad Gotenico, Zdihovo, gradovi Kostel, Ortnek in Turjak ter *kočevska Švica* z Borovcem, Krokarm in Krempo, ki so jo poimenovali tudi *kočevska Golica*.

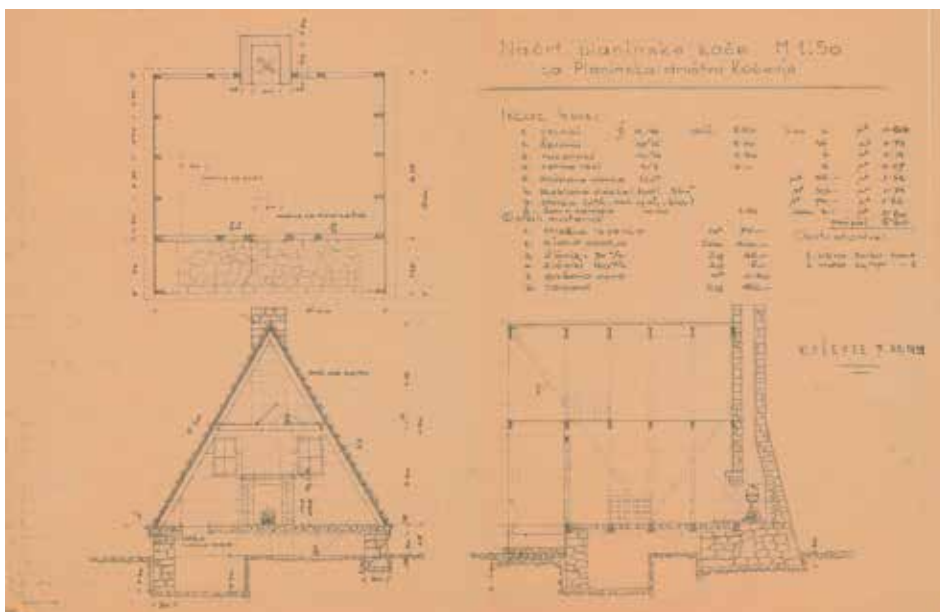
Na kočevskem narodnostno mešanem ozemlju je prva planinska sekcija začela delovati leta 1924 v okviru nemškega društva *Der Gottscheer Turn-und Sportverein*. Deset let pozneje so mladi Kočevjarji na pobudo krajevne skupine nemškega Kulturbunda in ob pomoči nemških študentov začeli gradnjo prve kočevske planinske postojanke na 886 metrov visokem hribu nad Starim Brezjem. Vodja prostovoljne delovne akcije je bil Volker Dick, nemški študent germanistike na univerzi v Münchnu. odprtje lesene brunarice, ki so jo poimenovali zavetišče oz. smučarska koča, je ob navzočnosti članov Kulturbunda iz Kočevja in Dolge vasi potekala 8. septembra 1934. V letih pred drugo svetovno vojno je postala priljubljena izletniška točka za pohodnike, pozimi pa tudi za sankarje in smučarje. O njeni poznejši usodi ni podatkov.

Okoli leta 1934 so tudi Slovenci na Kočevskem začeli razmišljati o svojem planinskem društvu. Temelji za začetek organiziranega slovenskega planinstva na Kočevskem so bili položeni 31. januarja 1935, ko je bila v Ribnici ustanovljena podružnica Slovenskega planinskega društva za kočevski srez s sekcijami za Velike Lašče, Sodražico in Kočevje. Ustanovnega občnega zbor se je udeležil tudi prof. Franjo Uršič s kočevske gimnazije, kjer je vodil *Steg izvidnikov in planink* in *Podružnico Ferijalnega saveza*.

Samostojno planinsko društvo so kočevski Slovenci dobili pet let pozneje. V prostorih kočevske Narodne čitalnice je bila 20. decembra 1940 ob prav "številni udeležbi zavednih gospodov in dam" ustanovljena kočevska podružnica Slovenskega planinskega društva. "Spričo važnosti planinske podružnice prav v kočevskem ozemlju" sta se občnega zbora udeležila zastopnika Slovenskega planinskega društva dr. Arnošt Brilej in Pavel Kunaver. V upravni odbor, ki mu je predsedoval načelnik ing. Oskar Jug, so bili izvoljeni prof. Ivan Simo-

Jože Kalan (1903–1966), pobudnik za ustanovitev Planinskega društva Kočevje. Prvotno ga je nameraval ustanoviti pri Rudniku rjavega premoga Kočevje. Po njem se imenuje Kalanova pot, ena izmed markiranih pohodnih poti na pobočju Stojne.
Foto: zasebni arhiv, družina Kalan

Načrt Jožeta Kalana za planinsko kočo na Sv. Ani (danes Lovski vrh) nad Onekom, merilo 1 : 50, 7. december 1951. • Foto: zasebni arhiv, družina Kalan

nič, odvetnik dr. B. Premrou, bančni uradnik Joah Drmota, Ivan Dular, prof. Ivan Mehle in komisar Josip Šinkovec, v nadzorni odbor pa sodni starešina dr. Blaž Reichmann in ing. Franc Štiglic. Slabe štiri mesece pozneje je njeno delovanje prekinila druga svetovna vojna.

Kočevski planinci so se ponovno organizirali šele na pobudo navdušenega planinca Jožeta Kalana (1903–1966), po rodu iz Zagorja ob Savi, in v prostori kočevske gimnazije 20. maja 1951 ustanovili *Planinsko društvo Kočevje*. Še isto leto so se kočevski planinci, med katerimi je bilo največ rudarjev, odločili za izgradnjo planinske koče. Tedanja okrajna oblast jim je dovolila gradnjo nad Onekom pri Sv. Ani (820 m), danes Lovskem vrhu, v bližini nekdanje romarske cerkve. Tik pred pridobitvijo gradbenega dovoljenja je oblast gradnjo prepovedala in na razgledni točki zgradila objekt posebnega družbenega pomena. Že pripravljen gradbeni les so prepeljali na novo lokacijo pri Jelenovem studencu. Tu so se poleti leta 1952 lotili obnove dveh brunaric in lope, ki so jih pet let prej postavili nemški vojni ujetniki.

Obnovili so samo večjo brunarico in jo leta 1953 predali svojemu namenu. Še dandanes edina kočevska planinska koča je bila pozneje večkrat prenovljena in povečana, nazadnje leta 2000. Najprej je bila odprta samo poleti, za gostinsko ponudbo pa so izmenično skrbeli kar kočevski planinci sami. Danes je koča odprta ob petkih, sobotah, nedeljah in praznikih. Za hrano in pijačo skrbijo pogodbeni oskrbniki.

Turistično zanimive pohodne poti na Kočevskem so ob koncu 19. stoletja na pobudo kočevskega notarja dr. Burgerja prvi označili člani ljubljanske sekcije Nemško-avstrijskega planinskega društva (*Der Deutsche und Österreichische Alpenverein*), ki je markiranje tudi financiralo. Septembra 1893 so markacisti pod vodstvom prof. Jodoka Mässlerja označili poti do Jame treh bratov, Jelenovega studenca, Ledene jame in Fridrihtajna. Markacije so narisali tudi do vrha Kumrove gore (885 m) z veliko romarsko cerkvijo Imena Jezusovega, ki pa so po letu 1920 brez sledu izginile. Sredi tridesetih let prejšnjega stoletja so kočevski Nemci označili tudi pot na zelo obiskano in spomlad z nar-

cisami pobeljeno Krempo ter na Mestni vrh. Markirali so jih s črnimi krogi in rdečo obrobo, po letu 1938 pa so jim dodali še kljukaste križe. Izzivalne markacije so privedle do sporov s podružnico Slovenskega planinskega društva za kočevski srez, ki je "najvažnejše kraje" označevala z belo-rdečo markacijo slovenskega kartografa in planinca Alojza Knafelca (1859–1937).

Po drugi svetovni vojni so prizadevniki planinci pod vodstvom Jožeta Kalana med letoma 1952 in 1953 le obnovili markacije na obstoječih pohodnih poteh na Stojni, saj je gradnjo novih onemogočala bližina zaprtega območja Kočevske Reke. Nove planinske poti na širšem območju Kočevske je društvo začelo pospešeno graditi šele po osamosvojitvi Slovenije leta 1991.

Danes Planinsko društvo Kočevje oskrbuje osem planinskih poti v skupni dolžini skoraj 200 km. Najbolj obiskana je *Trimčkova planinska pot* (12 km). Najdaljša je krožna *Velika kočevska planinska pot* (121 km), ki je med najdaljšimi tudi v Sloveniji. Planinstvo in pohodništvo na Kočevskem je podrobneje predstavljeno na občasnih razstavi Telovadba in šport na Kočevskem, ki jo dopolnjuje razstavni katalog. Razstava je do jeseni 2020 na ogled v Pokrajinskem muzeju Kočevje. Vabljeni k ogledu!

Ivan Kordiš

Predsedniki Planinskega društva Kočevje	
1951–1953	Jože Kalan
1953–1955	Nace Karničnik
1955–1963	Jože Kalan
1963–1973	Jože Adamič
1973–1975	Leon Mitar
1975–1979	Jože Adamič
1979–1981	Zdravko Kaligarič
1981–1987	Ivan Merhar
1987–1989	Lojzka Poje
1989–1991	Stane Debeljak
1991–1993	Cveto Polajnar
1993–1995	Tone Čop
1995–1997	Ivan Merhar
1997–2002	Milena Vlašič
2002–2004	Ivan Merhar
2004–2016	Franč Janeš
2016–	Milan Mlakar
Večletni oskrbniki Koče pri Jelenovem studencu	
1981–1984	Ivan Čoklec
1991–1993	Marica Mihelič Dragica Logar
1993–1996	Anica Kužnik Majda Pirnar
1998–2006	Zinka Kurtelj
2006–2016	Jožica Zdravec Boris Zdravec
2017–2019	Janez Prah

S sprehoda po Kočevju: Mestni grad

Tokratni sprehod po Kočevju nas bo popeljal do stavbe, ki je ni, a vendar na neki način ostaja. Vse do druge svetovne vojne je namreč podoba mesta določal grad na lokaciji sedanjega Name. Poznamo ga s fotografij, bolj pozabljeni pa si lahko v izložbi blagovnice ogledajo tudi kopijo Valvasorjeve upodobitve, ki je bila natisnjena kmalu po nastanku zgradbe. Ta – mimogrede – ni bila tako mogočna, kot jo je prikazoval kranjski polihistor, ki je včasih rad nekoliko pretiraval.

V starejši literaturi bomo našli na podatek, da je grajsko stavbo okoli leta 1650 dal pozidati graščak Wolf Engelbert Auersperg. Novejša dognanja so pokazala, da je bila dejansko mlajša. Po naročilu Wolfovega naslednika Janeza Vajkarda jo je, verjetno z vključitvijo delov nekdanje mestne uradne hiše, po letu 1674 začel graditi deželni stavbni mojster Francesco Rosina. Dokončana naj bi bila v dveh letih, a so se dela zavlekla, tako da sta Rosina in Auersperg še med gradnjo umrli.

Zato pa je stoletje pozneje oskrbnik

"Kočevski grad je bil pogost motiv na razglednicah okoli leta 1930."

Foto: Pokrajinski muzej Kočevje

kneza Henrika načrte za nove grajske zapore naročil kar pri enem od najznamenitejših kranjskih stavbarjev, Lovrencu Pragerju, ki je na Kočevskem

tudi drugače precej deloval. Tri celice, iz katerih naj bi bilo malodane nemogoče pobegniti, saj bi se jetnik na prostost moral prebiti skozi štiri vrata,

so v naslednjih dveh stoletjih spoznali številni 'gostje', ki so v njih preživljali nepozabne 'počitnice'.

Dokončno je podoba s fotografij dvorec dobil šele po letu 1845, ko so bili prizidani še zadnji prostori. Sicer pa so v gradu domovali razni uradi, od sodišča in zemljiške knjige do okrajne pisarne in uprave kočevskega gospostva, v stavbi pa je stanoval tudi okrajni komisar in več samskih uradnikov.

Decembra 1943 se je z napadom partizanov na Kočevje začelo zadnje obdobje grajske zgodovine. Med spopadi za mesto je bila stavba, v katero so se zatekli Nemci in domobranci, močno poškodovana. Po vojni so jo začeli rušiti, najprej novejša, na koncu pa še najstarejše dele, ki bi jih bilo po mnenju strokovnjakov z nekaj dobre volje še mogoče ohraniti. Res pa je, da so jo menda namerali delno odstraniti že Nemci, ki jih je motila zožitev ulice med gradom in nekdanjo Sajovčevo hišo na prostoru današnjega semaforiziranega križišča.

Mihael Petrovič ml.

EMBALAŽA	PAPIR	STEKLO	BIO ODPADKI	MEŠANI KOMUNALNI ODPADKI
• prazne plastenke (živil, čistil, izdelkov za osebno higieno ipd.) • prazni plastični lončki in kozarčki • prazni tetrapaki • prazne tube • plastične folije in vrečke • plastični pribor • prazna kovinska embalaža • prazne pločevinke in konzerve • sestavljena embalaža živil (C/PAP) • plastične gajbice in kantice, v katerih ni bilo nevarnih snovi • embalaža iz stiropora • plastični in kovinski zamaški in pokrovčki	• časopisni in pisarniški papir • revije • reklame, letaki, brošure, računi • pisemske ovojnice • knjige, zvezki, risalni listi • karton in lepenka • papirnata embalaža • kartonska embalaža (škatle) • čisti papirnati kozarci, krožniki • papirnate vrečke • koledarji (brez kovinskih delov in delov iz umetnih mas)	• prazne steklenice pijač, živil, kozmetike ipd. - brez zamaškov • prazni stekleni kozarci • steklene posode in vaze	• netekoči ostanki kuhane hrane • olupki sadja in zelenjave • kavna in čajna usedlina • kavni filtri in čajne vrečke • pokvarjeni prehrabni izdelki • jajčne lupine • papirnate brisače in robčki • moker papir • plutovinasti zamaški • rože, stara zemlja lončnic • ostanki pridelka na vrtu • žagovina • zeleni obrez, listje, trava • ohlajen lesni pepel – manjša količina	• vrečke sesalcev • plenice, sanitarni izdelki • čistilne gobice, rokavice, ščetke • žvečilni gumiji • iztrebki malih živali v vrečkah • lasje in dlaka • kosti • ohlajen pepel z nečistočami v vreči • povoščen papir, celofan • ogorki cigaret • neuporaben tekstil in obutev • ogledalo, žično steklo, pleksi steklo, avtomobilsko steklo • keramika, porcelan • lepilni trakovi • izrabljena pisala, sponke • kasete, filmi, fotografije • žarnice z žarilno nitko • olupki salam, klobas
Recikliranje ene same plastenke prihrani dovolj energije, da žarnica sveti celo noč.	Recikliranje 1 tone papirja prihrani 17 dreves.	Recikliranje 1 tone stekla prihrani 1.200 kilogramov primarne surovine za izdelavo stekla.	S kompostiranjem bio odpadkov na hišnem kompostniku boste pridelali kompost, katerega kot naravno gnojilo uporabite na vrtu namesto umetnih gnojil.	

Komunala Kočevje

Občani lahko odpadke iz gospodinjstev brezplačno* pripeljejo v Zbirni center Mozelj vsak delovnik med 7. in 17. uro (v poletnem obratovalnem času do 19. ure), ob sobotah pa med 9. in 13. uro.

*razen azbestnih odpadkov in gradbenih odpadkov nad 3.500 kg na gospodinjstvo letno

Klasifikacija in pomoč pri razvrščanju odpadkov:

<https://odpadki.komunala-kocevje.si>

Polni predpraznični dnevi v Glasbeni šoli Kočevje

V torek, 10. decembra, je v dvorani Glasbene šole Kočevje potekal tradicionalni koncert učiteljev. Priprave na ta nastop so potekale kar nekaj časa, ker si učitelji pri vseh obveznostih včasih težko vzamejo čas za vaje in priprave. Da, tudi učitelji glasbenih šol vadijo, in to zelo. Zanimivo je bilo poslušati dinamiko teh vaj, kjer se je nekaj kolegov in predvsem glasbenikov in pedagogov sestalo in do podrobnosti preigravalo izbrane skladbe ter si izmenjavalo mnenja glede izvedbe. Taka plodna in s pozitivno energijo nabita sodelovanja vedno rodijo dobre rezultate in mirno lahko zatrdimo, da je bil ta nastop učiteljev nekaj posebnega.

Nastop se je začel s plesno točko Alekseja Rubcova in soplesalke, ki sta odplesala izjemno zanimivo plesno točko. Nato sta Nadja Draksler Petrač in Marko Petrušič odigrala Bozzajevo skladbo Claribel. Sledil je 1. stavek Bachovega koncerta za dve violini, ki nikogar ne pusti ravnodušnega. Izvajali sta ga Katja Morel in Neža Sečnik, takoj zatem pa je Naja Zapušek izvedla Puccinijevo arijo Mimi. Puccini je znova dokazal, da je mojster čustveno nabitih arij in še dobro,

da je sledila modernejša Glavinova priredba Lovčevih treh grotesk, ki so jih izvrstno izvedli Nadja Draksler Petrač, Danica Kavrakova Žganjar in Erik Šuler. Nato sta Nives Šebjan

Znana Besamemucho Danice Kavrakove Žganjar in Erika Šulerja nas je ravno prav užejala za veliki finale, ki sta tokrat pripravila Žiga Šercer na tolkalih in Naja Zapušek s čutnim in

za nadaljevanje nastopa. Sledila sta plesna pripravnica in otroški pevski zbor. Nato so se predstavili solisti na klavirju, trobenti in harmoniki. Razveselil nas je baletni vložek z dobro koreografijo. Sledili so solo nastopi violine, klarineta, saksofona, violončela in petja. Slišali smo komorne skupine flaut in klarinetov pa tudi kitarski orkester. Učence ste korepetirala Romina Ponti in Marko Petrušič.

Kot vedno so pri pripravi koncerta sodelovali vsi zaposleni na šoli, vsak po svojih močeh, točke pa so pripravili učitelji posameznih predmetov. Na koncu se je ravnatelj Jože Rajk v kratkem nagovoru zahvalil za sodelovanje staršem, občini in učiteljem ter nam vsem zaželel lepe praznike in srečno 2020.

Naj še dodamo, da se je Orffov orkester GŠ Kočevje 17. januarja pod vodstvom Bojana Oražma prvič udeležil državne revije v Mariboru, 21. januarja pa smo gostovali v Glasbeni šoli Koper. 30. januarja bomo imeli nastop učencev ob kulturnem prazniku, 7. februarja pa koncert bivših učencev, ki se še šolajo na višjih stopnjah glasbenega izobraževanja.

Martin Lavrič in Jože Rajk

Dirigent orkestra Igor Meglič • Foto: Erik Šuler

in Nadja Draksler Petrač ob kitarski spremljavi Igorja Megliča zapeli skladbo Mlade oči, ki smo jo ravno v tem času zasledili tudi v televizijski reklami. Nekje vmes sta nas povsem mimo programa presenetila Domen Hafner in Marko Petrušič, ki sta izvedla džezovsko Petrušičevo skladbo in dvorano napolnila z energijo.

eksotičnim orientalskim plesom. Vsi nastopajoči so bili nagrajeni z gromkim aplavzom, poslušalci pa so se prav toliko zabavali kot naučili.

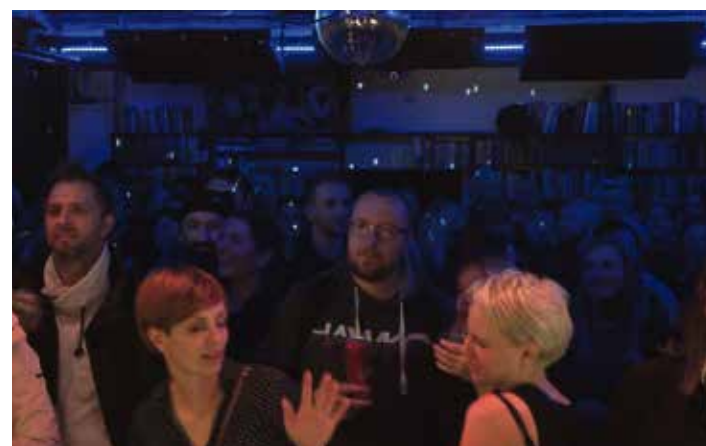
Letošnji božično-novoletni koncert se je začel z ansamblom najmlajših violinistk in violinistov. Učenci so odigrali uvodno Jinglebells, ki je poslušalce ravno prav praznično ogrela

Kočevska Orchestra

Sedmerica glasbenikov in dolgoletnih prijateljev se je aprila 2017 združila, da bi preigravala večne hite zgodnjega obdobja skaja, reggaeja in rocksteadyja, žanrov jamajške glasbe 60. in 70. let. "Lani smo odigrali kar nekaj koncertov, vadili smo nove skladbe, zdaj jih imamo okoli 30," je o delu skupine povedal pevec skupine Semir Kantarevič – Semo. "Res so priredbe, ampak so malo preoblečene na naš način." Skupina je igrala že na več odrih po Kočevju in Sloveniji, med vrhunce minulega leta štejejo nastop na glavnem odru festivala Overjam pri Tolminu.

Skupina se je odločila, da bo raje kot drugje nastopila v domači Vezeni. "V tem prostoru se počutimo najbolj sproščeno in domače," pravi Semo in dodaja, da so bili nad obiskom presenečeni in navdušeni. "Prvi koncert smo razprodali v tednu dni, tolikšno povpraševanje nas je prisililo, da smo naslednji dan najavili še en koncert, česar nismo storili še nikoli. Koncerta sta bila fenomenalna in ljudje so se imeli super." Skupina za letošnje načrtuje še več koncertov, Semo pa dodaja, da so se v tem času kot skupina zelo dobro ujeli in je čas za pisanje avtorskih skladb.

Žarko Nanjara

POOBLAŠČENI SERVISER IN PRODAJALEC VOZIL KIA

Avtohiša RANDELJ

Mahovnik 2a, 1330 Kočevje

Edini pooblaščen servis in prodajalec
na območju Kočevske

Avto hiša Randelj d.o.o.
Mahovnik 2a, 1330 Kočevje
T: +386 40 435 547, +386 68 680 554

randelj.prodaja@gmail.com
<http://www.randelj.si/>

DELOVNI ČAS SALONA:
ponedeljek – petek:
8.00 – 12.00 in 13.00 – 18.00
sobota: 8.00 – 12.00

SERVISNA DELAVNICA:
ponedeljek – petek:
8.00 – 12.00 in 13.00 – 16.30

Financiranje brez
pologa za testna
in nova vozila

Pestra izbira
rabljenih vozil

Vzdrževanje
voznega parka
za podjetja

- Uvoz vozil vseh znamk in vrst
- Komisijska prodaja rabljenih vozil

- Pridemo po vozila na dom, jih poservisiramo in
vrnemo na dogovorjeno lokacijo
- Nudimo nadomestna vozila
- Diagnostika
- Prodaja, hramba in premontaža pnevmatik
- Zunanje (ročno) in notranje čiščenje vozil

Smo pogodbeni partner za popravila zavarovalnic:

triglav

SAVA
ZAVAROVALNICA

- Polnilna postaja Texa 760R za polnjenje
klimatskih naprav z novim plinom R1234yf, ki je
v uporabi v večini vozil izdelanih po letu 2016.

- Stroj FORTRON za čiščenje in menjavo olja v
AVTOMATSKIH MENJALNIKIH po TIM ECKART
METODI.

NOVO!

MOŽNOST PLAČILA NA OBROKE:

- SERVISNE STORITVE • DODATNA OPREMA
• PNEVMATIKE

Sanyjska PONUDBA

VOZILA KIA DALEČ NAJUGODNEJE V LETU!

NOVI
RIO ŽE ZA

9.490 €

NOVI
STONIC ŽE ZA

11.990 €

POPOLNOMA NOVI
XCeed ŽE ZA

15.990 €

NOVI
SPORTAGE ŽE ZA

17.990 €

Pravljični gozd ponovno navdušil

Minilo je še eno leto, ko se je v naši regiji odvilo veliko pomembnih dogodkov, za čaroben zaključek, sprostitev in druženje na prostem pa je bil na mestni ploščadi v Kočevju tudi ta december ponovno postavljen Pravljični gozd. Na ploščadi so se zvrstili številni dogodki, ki so polepšali hladne decembrske večere in popestrili dogajanje v središču mesta.

Del Pravljičnega gozda na mestni ploščadi je bilo tudi letos atraktivno igralo – lesena konstrukcija gradu Fridrihštajn, ki ga je pod blagovno znamko Göttischebar Par izdelal Andrej Vlahov in je bil poleg dogajanja na odru in pri stojnicah za najmlajše vedno najbolj priljubljen del dogodkov. Praznično dogajanje zadnjega meseca leta 2019 so s svojo

na stojnicah so ponujali tudi izvirna lokalna darila.

Odlični glasbeni dogodki so popestrili drugo polovico meseca decembra, ko so na ploščadi nastopili še: Danilo Kocjančič s prijatelji (skupina prijateljev in glasbenikov, ki je z legendarnim primorskim pevcem sodelovala v času njegovega glasbenega delovanja in še danes skrbi za

darni Oto Pestner s skupino.

Na zadnji decembrski dan so ploščad za otroško silvestrovanje prepelavili razigrani otroci, ki so zvedavo spremljali predstavo Snežna vila, z majhno sladko pozornostjo pa jih je obdaroval tudi Dedek Mraz. Zvečer pa je bil čas za zabavo malo starejših in silvestrovanje s Čuki, ki so kljub nizkim temperaturam dodobra razgre-

Silvestrovanje za otroke z obiskom Dedka Mraza.

Nastop pevskega zbora OŠ Zbora odposlancev pred koncertom Nine Pušlar.

Tradicionalno je odprtje dogajanja v Pravljičnem gozdu potekalo s prižigom prazničnih luči, ki jih je na predvečer Miklavža že deseto leto zapored slovesno prižgal kočevski župan, dr. Vladimir Prebilič, ter z njimi osvetlil ploščad in mestne ulice Kočevja. Na ta večer so nastopile tudi kočevske mažoretke, Kočevska godba, prišel je tudi Miklavž, ki je obdaroval otroke, zapela pa je Mance Špik, ki je dodobra ogrela vse zbrane.

V drugem tednu decembra sta se na ploščadi odvila dva novoletna bazarja, ki sta jih pripravila Vrtec Kočevje in OŠ Stara Cerkev, s katerima so poskrbeli za razposajeno druženje otrok in razstavo izdelkov, ki so jih skupaj z učitelji in mentorji pripravili.

Silvestrovanje s skupino Čuki.

bogato ponudbo prigrizkov popestrile tudi stojnice, kjer je bilo mogoče najti okusne vafle, palačinke, burgerje in kokice, obiskovalci pa so se lahko ogreli tudi z dišečim kuhančkom in toplim čajem. Številni ponudniki

ohranjanje njegove bogate glasbene zapuščine), Kočevski glasbeniki (Roman Zupančič, Estrellas Duo, Nika in Nejc, Charlie Butter Fly, Move Mental), Samuel Lucas, pevski zbor Gimnazije in SŠ Kočevje ter legen-

li do zadnjega kotička zapolnjeno ploščad in zbrano množico po skupnem odštevanju do nastopa novega leta zabavali še do jutranjih ur.

Za zaključek dogajanja v Pravljičnem gozdu sta na prvi dan novega leta s svojim nastopom poskrbela še pevski zbor OŠ Zbora odposlancev in Nina Pušlar, ki sta skupaj odpela nekaj znanih melodij slovenske pevke ter zbrano občinstvo povedla v novo razposajeno in iskrivo leto.

Posebna zahvala gre tudi letos lokalnim podjetjem Melamin, Inter-socks in Yaskawa, ter črnomaljski Avtohiši Vrtin, ki so s sponzorskimi sredstvi podprli glasbene večere in izkazali svojo podporo pomembnemu lokalnemu turističnemu produktu.

Nadija Kolmanič

Kočevsko na sejmu Alpe-Adria

Tudi letos bo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani med 29. januarjem in 1. februarjem potekal mednarodni sejem Alpe-Adria, ki bo že 31. edicija sejma, posvečenega turizmu, kampu in karavaningu. Na sejmu, ki je namenjen ljubiteljem potepanj in gastronomije, ki iščejo vedno nove ideje za oddih, bo ponovno razstavljal tudi Zavod

Kočevsko, ki bo predstavljal destinacijo Kočevsko – občine Kočevje, Kostel in Osilnico, ki so združene pod skupno blagovno znamko. Naša zelena destinacija ponuja številne možnosti za aktivno preživljanje časa, v okviru promocije zelenega turizma pa bomo pozornost namenili tudi kampiranju, ki pri popotnikih vseh starosti ostaja priljubljena

oblika potovanj in odkrivanja novih lokacij.

Na razstavnih površinah sejma bodo lahko ljubitelji potepanj in kampiranja našli informacije o avtodomarskem turizmu v Sloveniji ter različne novice s tega področja. V Mrežo postajališč za avtodome je vključena tudi Občina Kočevje, ki s kampom Jezero Kočevsko privablja

vse več gostov. Ta segment gostov je tudi za Kočevsko, ki je še danes pogosto ovrednoteno kot tranzitna destinacija, kjer se gostje za kratek čas ustavijo na poti med domom in končno lokacijo svojega potovanja, ovrednoten kot pomemben in perspektiven del naše turistične ponudbe.

Nadija Kolmanič

KCK NAPOVEDUJE - FEBRUAR

Gledališki
abonma

GLEDALIŠKI ABONMA IN IZVEN

SREDA, 29. 1. OB 20.00

ČETRTEK, 27. 2. OB 20.00

**O MRTVIH
SAMO DOBRO
KOMEDIJA**

TOREK, 28. 1., 17.00

**PREDAVANJE O KIMONU
Z AIKO IMAIZUMI**

Gledališki
abonma

GLEDALIŠKI ABONMA IN IZVEN

SREDA, 12. IN ČETRTEK, 13. 2., 20.00

PROFESOR KUZMAN MLAJŠI

OTROŠKI
ABONMA
KCK

OTROŠKI ABONMA IN IZVEN

SOBOTA, 15. 2., 11.00

OVBE, KEKEC GRE

GLASBENI
ABONMA

GLASBENI ABONMA

PETEK, 21. 2., 20.00

**LARA JANKOVIČ
IN RADIO MONDO**

Ples v maskah
SOBOTA, 22. 2., 21.30

SUPER ACTION HEROES

*Valentinov
koncert*

14. 2., 21.00

Andraž Hribar

Nika & Nejc

MoveMental

KINO

SOBOTA, 1. FEB., 16.30

Animirana družinska komedija

**PAT IN MAT: ZIMSKE
RADOSTI**

PAT A MAT: ZIMNÍ RADOVÁNKY

SOBOTA, 1. FEB., 19.00

Akcijška komična kriminalka

PODLI FANTJE ZA VEDNO

BAD BOYS FOR LIFE

NEDELJA, 2. FEB., 16.30

Animirana komična pustolovščina

VOHUNI POD KRINKO

SPIES IN DISGUISE

NEDELJA, 2. FEB., 19.00

Drama

IZDAJALEC

IL TRADITORE

ČETRTEK, 6. FEB., 10.00

(KINO OB KAVI)

Drama

MEDTEM KO VAS NI BILO

SORRY WE MISSED YOU

ČETRTEK, 6. FEB., 19.00

Komična drama

POLSESTRA

POLSESTRA

FILM PREDVAJAMO V OKVIRU

ART KINO PROGRAMA.

PETEK, 7. FEB., 21.00

Grozeljivka

OBSEDENOST

THE TURNING

SOBOTA, 8. FEB., 19.00

Kriminalni triler

VSI PROTI VSEM

VSI PROTI VSEM

NEDELJA, 9. FEB., 16.30

Družinska komedija

DOLITTLE

DOLITTLE

NEDELJA, 9. FEB., 19.00

Drama

NESREČNIKI

LES MISÉRABLES

TOREK, 11. FEB., 19.00

Drama

MOJ NAJBOLJŠI PROFIL

CELLE QUE VOUS CROYEZ

FILM PREDVAJAMO V OKVIRU

ART KINO PROGRAMA.

SOBOTA, 15. FEB., 16.30

Animirana komična pustolovščina

TAČKE NA PATRULJI 2

PAW PATROL: READY, RACE, RESCUE!

SOBOTA, 15. FEB., 19.00

Akcijška kriminalna pustolovščina

PTICE ROPARICE

IN FANTASTIČNA

OSAMOSVOJITEV

HARLEY QUINN

BIRDS OF PREY: AND THE
FANTABULOUS EMANCIPATION
OF ONE HARLEY QUINN

SOBOTA, 15. FEB., 21.15

FILM, KI BO OSVOJIL

OSKARJA ZA NAJBOLJŠI

FILM

KINO

NEDELJA, 16. FEB., 16.30

Komična pustolovščina

JEŽEK SONIC

SONIC THE HEDGEHOG

NEDELJA, 16. FEB., 19.00

Romantična drama

ČAS DEKLIŠTVA

LITTLE WOMEN

PON., 17. FEB., 11.00 -

POČITNIŠKA MATINEJA

Animirana družinska pustolo-

vščina

LEDENO KRALJESTVO II

FROZEN 2

TOREK, 18. FEB., 11.00 -

POČITNIŠKA MATINEJA

Animirana družinska komedija

PAT IN MAT: ZIMSKE

RADOSTI

PAT A MAT: ZIMNÍ RADOVÁNKY

SREDA, 19. FEB., 11.00 -

POČITNIŠKA MATINEJA

Družinska komedija

DOLITTLE

DOLITTLE

ČETRTEK, 20. FEB., 11.00 -

POČITNIŠKA MATINEJA

Mladinska pustolovska drama

KLIC DIVJINE

CALL OF THE WILD

ČETRTEK, 20. FEB., 19.00

Igrano dokumentarna drama

DNEVNIK DIANE

BUDISAVLJEVIČ

DNEVNIK DIANE

BUDISAVLJEVIČ

FILM PREDVAJAMO V OKVIRU

ART KINO PROGRAMA.

PETEK, 21. FEB., 11.00 -

POČITNIŠKA MATINEJA

Komična pustolovščina

JEŽEK SONIC

SONIC THE HEDGEHOG

NEDELJA, 23. FEB., 16.30

Družinska komedija

DOLITTLE

DOLITTLE

NEDELJA, 23. FEB., 19.00

Komična drama

EMMA

EMMA

ČETRTEK, 27. FEB., 19.00

Drama

RAZBIJALKA SISTEMA

SYSTEMSPRENGER

FILM PREDVAJAMO V OKVIRU

ART KINO PROGRAMA.

SOBOTA, 29. FEB., 16.30

Mladinska pustolovska drama

KLIC DIVJINE

CALL OF THE WILD

PODNPISI

SOBOTA, 29. FEB., 19.00

Nadnaravna grozeljivka/pustolo-

vščina

FANTAZIJSKI OTOK

FANTASY ISLAND

Kino KCK Kočevje si pridržuje
pravico do spremembe programa.

↓↓↓↓↓↓↓↓

NOVA SPLETNA STRAN

www.kck.si

MALI MEDO

NEDELJA, 2. FEB., 16.30

Animirana komična pustolo-

vščina

VOHUNI POD KRINKO

NEDELJA, 9. FEB., 16.30

Družinska komedija

DOLITTLE

SOBOTA, 15. FEB., 16.30

Animirana komična pustolo-

vščina

TAČKE NA PATRULJI 2

NEDELJA, 16. FEB., 16.30

Komična pustolovščina

JEŽEK SONIC

Z novim letom smo spremenili
cenik kino vstopnic.
Cena vstopnice za otroke in
odrasle je sedaj 4,00 €.
Cena za filme, daljše od 120
minut znaša 5,00 €.

Tudi lani uspešen Karierni sejem

Podjetniški inkubator Kočevje in Ljudska univerza Kočevje sta v sodelovanju z Občino Kočevje ter Zavodom RS za zaposlovanje 28. oktobra lani v Športni dvorani Kočevje odprla vrata že tradicionalnega Kariernega sejma. Odprtja so se poleg lokalnih

govoru povedala, da se v Ljubljano v službo še vedno vozi 22 odstotkov zaposlenih občanov. "Naš cilj je, da bi domačini ostali doma in tu našli delo. Ravno zato veliko dela namenjamo razvoju gospodarstva in kakovosti življenja, kjer poskušamo z različnimi

bila nazadnje. "Zato je še kako nujno, da svoj čas racionalno uporabimo za usvajanje znanj, ki bodo v prihodnosti iskana in koristna. Kurikulum v naših šolah na žalost ne zadošča temu, kar zahteva trg," je poudarila Majeričeva. Letos so Karierni sejem nadgradili

odprtja potekal tudi prikaz različnih poklicev. Osnovnošolci so se družili in spoznavali skrivnosti poklicev, ki so mladim velikokrat nevidni, kot je kemijski inženir, fotograf, fizioterapevt, reševalec, zdravnik, policist, pravosodni policist, frizer, varilec in

Foto: arhiv Podjetniškega inkubatorja Kočevje

podjetij udeležili tudi predstavniki Gospodarske zbornice Slovenije, Ura da za delo ter Občine Kočevje.

Prav vsi med njimi so poudarili, da se je stopnja brezposelnosti v zadnjih letih zmanjšala. Podjetja še vedno zaposlujejo, vendar ima večina težave pri pridobivanju ustreznega kadra. Direktorica Kočevske občinske uprave **Lili Štefanič** je v uvodnem

ukrepi prispevati k privabljanju ljudi v Kočevje," je še dodala Štefaničeva.

Marjana Majerič, direktorica GZS osrednjeslovenske regije, je pohvalila lokalna majhna in srednja podjetja, ki izvažajo v tujino, in poudarila, da je tudi v prihodnje pomembno razmišljati, kako povečati delež prodaje v tujino. Omenila je tudi, da prihajamo v obdobje recesije, ki ne bo ista, kot je

tudi s Festivalom poklicev v okviru triletnega projekta Kariernega centra za mlade "VšečKAM in GREM", ki ga iz evropskega socialnega sklada sofinancira MDDSZ. Festival poklicev, ki je pod okriljem Ljudske univerze Kočevje, je namenjen osnovnošolcem in srednješolcem, da bi tudi mlade povezali z lokalnimi podjetji.

Na razstavnih prostorih je ob dnevu

programer robotov.

Na letošnjem sejmu se je več kot 70 posameznikov predstavilo na individualnih pogovorih in dobilo različne informacije od podjetij, kot so Melamin, Intersocks, Yaskawa, SiDG, Itas-CAS, Koles in Podjetniški inkubator Kočevje, ki pomembno prispevajo k preobrazbi življenja v občini in širše. **S. S.**

Učimo se drug od drugega

Hospitacija je beseda, ki pri marsikaterem učitelju še vedno spodbudi negativne občutke zaradi strahu pred ocenjevanjem. Takšno razmišljanje je konservativno, saj praksa dokazuje, da so hospitacije nujen in pomemben segment v učiteljevem profesionalnem razvoju in spreminjanju šole kot uče se skupnosti.

Načrtno in sistematično medsebojno hospitiranje ter sistematično opazovanje pouka smo na naši šoli uvedli lani, saj je **Gimnazija in srednja šola Kočevje razvojna šola v projektu OBJEM**. V letu dni smo izvedli 15 kolegialnih hospitacij. Projektne zahteve so namreč, da vsak član izvede v enem šolskem letu 1–2 hospitacijski uri, prav tako pa mora biti isti učitelj tudi opazovalec pouka vsaj dvakrat. Celoten potek smo obogatili z mreženjem s Srednjo ekonomskoposlovno šolo iz Kopra ter skrbniškim obiskom svetovalke ZRSŠ Darinke Rosc Leskovec. Večino hospitacijskih ur obišče tudi ravnatelj. V letu 2020 bomo nadgradili svoje delo tako, da bomo h kolegialnim hospitacijam povabili tudi druge učitelje ter vzpostavili mreženje

Foto: Nina Papež

še z drugimi šolami po Sloveniji.

Vsaki hospitacijski uri sledi dogovorjen protokol:

- najprej se učitelji pripravimo na kolegialno hospitacijo (učitelj izvajalec na kratko predstavi potek pouka);

- učitelji opazovalci se ob podpori obrazca pripravijo na opazovanje (o tem, kaj se bo opazovalo, na čem je poudarek, kateri didaktični pristop bo prikazan ipd., se učitelji vnaprej dogovorimo);

- sledi izvedba ure;
- po izvedbi je čas za skupinski pogovor, povratne informacije opazovalcev ter refleksija.

Takemu načinu dela so naklonjeni tudi dijaki, saj so ponosni, kadar jih obišče skupina učiteljev, zato se želijo še bolj izkazati.

Naše ugotovitve so, da smo učitelji pri izvedbi manj sproščeni, bolj psihično obremenjeni, priprava na tako uro je natančna in obsežna, prav tako smo v stalni negotovosti, kako se bodo na vse odzvali dijaki ... Vendar pa je teh nekaj slabosti zanemarljivih, saj kolegialne hospitacije prinašajo veliko pozitivnih učinkov: izmenjava izkušenj, spoznavanje dela svojih sodelavcev, prenos didaktičnih pristopov na svoj pouk, izmenjava izkušenj, nadgrajevanje lastnega dela, izredno produktivno delo v projektni skupini, medsebojno zaupanje, sproščenost na delovnem mestu, zmožnost nenehnega učenja in prilagajanja, uvid v lastna dobra in slaba področja idr.

Nina Papež, koordinatorica projekta **OBJEM** na GSŠ Kočevje

Božični bazar v Kočevski Reki

V sredo, 11. decembra, smo imeli pred podružnično šolo Kočevska Reka božični bazar. Vzdušje je bilo prav čarobno, saj je bilo v zraku čutiti, da se bližajo prazniki, tudi mraz je bil že čisto zimski. Učiteljice in učenci smo v veselem in nestrpnem pričakovanju čakali 17. uro.

Ko smo se s starši in drugimi sorodniki zbrali, se je program začel. Vodila ga je vodja POŠ Kočevska Reka Mirjana Šercer. Učenci so nam z božičnimi pesmimi, ki so jih zapeli pod vodstvom zborovodje Mitje Letiga, pričarali božično vzdušje. Vmes so zapeli tudi božično pesem, ki so se je naučili pri angleščini, svojo

razigranost in skupinsko usklajenost pa so pokazali z recitacijami, ki so jih spremljali z gibi in tremi plesi. Učenci 1. in 2. razreda so dokazali, da se je možno dolgo pesem naučiti s pomočjo sličic, z njo pa so voznike opozorili, da je tudi v Kočevski Reki treba upoštevati prometne predpise. Bili so prav prisrčni. Učenka 3. razreda je pokazala še svoje sveže pridobljeno znanje igranja na flavto. Čeprav obiskuje glasbeno šolo šele prvo leto, o tremi ni bilo niti sledu.

Večer sta nam s svojim čarobnim petjem popestrila tudi pevec Alen Vogrinec Vesel in njegova hčerka Naja Toše Vogrinec, ki je pred leti

Foto: Radojka Koritnik

tudi obiskovala našo podružnično šolo. Oba sta ganila vse poslušalce. Poslušalci so bili navdušeni tudi nad nastopi učencev, ki vsako leto dokažejo, da kljub majhnosti zmorejo veliko.

Vse navzoče je pozdravila tudi ravnateljica OŠ Ob Rinži Darja Delač

Felda in jim zaželela lepe praznike in vse dobro v prihajajočem letu. Za presenečenje je poskrbel tudi Božiček, ki je obdaril vse navzoče otroke s sladkimi bombončki.

Kljub mrazu so starši vztrajali in si na koncu pogledali vse naše unikatne izdelke na stojnicah in si izbrali, kar jim je bilo všeč. V šoli so se pogreli s čajem in se posladkali s pecivom. Vsi navzoči smo se z lepimi občutki odpravili domov. Morda pa nam je v mislih odzvanjalo tudi naše voščilo: "Naj božič tvoj svetlika se kot zvezdice sijoče in naj Božiček ti prinese vse, kar se ti zahoče!"

Irena Latin

Naj se iskri!

In se je – iskri! – namreč – že ves december; v ponedelje k, 16. decembra, pa še posebej, saj je na naši šoli OŠ Zbora odposlancev potekal 14. božično-novoletni bazar, ki so ga pod vodstvom učiteljic Urške Rupnik in Ande Jambrovič pripravili in izpeljali učitelji in učenci naše šole.

Že na začetku smo povprašali učiteljico Urško in Ando, kaj je namen oz. kaj je smisel take prireditve. Povedali sta naslednje:

"Bazar je pomemben za celotno šolo, ker je to druženje učencev in učiteljev, saj na tehničnem dnevu v decembru skupaj ustvarjamo izdelke, ki so pozneje primerni za prostovoljno zbiranje prispevkov na šolskem bazaru. Potrebne je veliko potrpežljivosti, natančnosti in spretnosti, da nastanejo

dobri izdelki. Ideje oz. pobudo, kaj bodo v razredih izdelovali, po navadi damo učitelj, včasih tudi učenci; pomagamo pa si z raznimi revijami in spletnimi stranmi ter tudi s kakšnim nasvetom.

Najpomembnejša stvar božično-novoletnega bazara pa je dobrodelnost, saj učenci z izdelki, ki so jih ustvarili, zbirajo prostovoljne prispevke. Lani smo zbrali okoli tisoč evrov prostovoljnih prispevkov, letos pa upava, da bo prav tako. Ves tako zbrani denar je namenjen šolskemu skladu – to je učencem naše šole – za nabavo šolskih pripomočkov in družabnih iger, za pomoč učencem pri plačilu šole v naravi ali za razne vstopnine in tudi za nagradne izlete (prevoz, vstopnina). Zato smo veseli vsakega prispevka.

Foto: Maja Gole Premrl

Ob takem delu učenci začutijo dobrodelno noto, zavejo se, da lahko vsak s svojim delom prispeva za skupnost, ki ji pripada.

Tretja pomembna stvar pa je nastop velikega števila učencev na slavnostni prireditvi. Nastopajo učenci od 1. do 9. razreda, naši pevski zbori, tudi učiteljski. Učenci komaj čakajo, da

se lahko z deklamacijo, igro, petjem ali igranjem na instrument pokažejo svojim staršem, babicam in dedkom.

Učitelji in učenci se vedno potrudimo, da je naša šola v tem času videti praznična in všeč nam je naslov celotne prireditve Naj se iskri!, saj je lepo, ko v zimsko temo zasvetijo drobne lučke."

Naslov celotne prireditve Naj se iskri! govori sam zase. In da, naj se iskrijo lučke in naj preženejo to zimsko decembrsko temo! Ampak naj se iskrijo lučke tudi v naših srcih, v naših očeh in naših objemih. In ne skoparimo z njimi. Saj veste, objemčkov ni nikoli preveč in tudi dobrih želja za zdravje in srečo nikoli dovolj. Zato: en velik objem in – naj se iskri! **Jadranka Zekič**

Podjetniški izziv na OŠ Ljuba Šercerja

Ob začetku šolskega leta 2019/20 smo se na Osnovni šoli Ljuba Šercerja na pobudo Zadruga Zakladi Kočevske odločili za vpeljavo v podjetništvo usmerjene interesne dejavnosti, pri katerih bi lahko sodelovali učenci naše šole. Tako je v septembru 2019 zaživela interesna dejavnost z naslovom Podjetniški krožek.

Začetna razmišljanja učencev in mentorjev so sčasoma pripeljala do konkretnih idej, pri čemer je bilo v ospredju razmišljanja vprašanje, kako lahko učenci naše šole rešujejo izzive posameznih podjetij. Ker imajo številni učenci naše šole odlično razvite ročne spretnosti, smo se zavedali, da bo podjetniški izziv temeljil na praktičnih izzivih, pri čemer bodo učenci spoznali osnove podjetništva, komuniciranja s podjetji in različnimi ponudniki ter hkrati spoznavali načine in možnosti za ustvarjanje lastnih

podjetniških priložnosti v prihodnosti. Kot pravi podjetniki smo si seveda postavili tudi cilj, ki ga želimo pri Podjetniškem krožku doseči, in ta je bil, da do konca šolskega leta zberemo zadostno količino sredstev za nakup nekaj novih šolskih koles, saj smo ocenili, da je glede na stanje teh to zares nujno.

Ni trajalo dolgo, ko je Zadruga Zakladi Kočevske prispevala ideja o sodelovanju naše šole z zadrugo, pri čemer bi učenci, ki obiskujejo Podjetniški krožek, izdelovali poslovna darila za podjetja in ustanove na področju občine Kočevje. Podjetniški izziv smo seveda z veseljem sprejeli in se lotili idejne zasnove poslovnega darila. Po preučitvi svojih zmožnosti smo se odločili za pripravo darilnega paketa, ki je obsegal domačo jabolčno marmelado, jabolčne krlje in mešanico zeliščnega čaja, paketu pa je bil

Foto: Jan Čibej

glede na željo naročnika lahko dodan tudi sirup različnih okusov ali domač medeni liker iz ponudbe Zadruga Zakladi Kočevske. Zelo hitro smo bili zasuti z delom, saj smo morali pripraviti skoraj 200 darilnih paketov, kar je pomenilo, da moramo skuhati in napolniti 200 lončkov marmelade; narezati, posušiti in napolniti 200 lončkov krljev in napolniti 200 lončkov mešanice čaja. Vsak darilni paket smo tudi lično zapakirali, vsebino pa

opremili z ustreznimi etiketami, ki so jih pripravili učenci.

Ob podpori Zadruga Zakladi Kočevske smo ob koncu leta 2019 dosegli svoj cilj – rešili smo decembrski izziv podjetij v povezavi z obdarovanjem, pri tem pa zbrali dovolj sredstev za nakup šestih novih koles, ki bodo dom našla na Osnovni šoli Ljuba Šercerja. Učenci in učitelji se ob tej priložnosti zahvaljujemo zaposlenim v Zadrugi Zakladi Kočevske za podporo pri reševanju našega podjetniškega izziva, še posebej njihovemu predsedniku gospodu Branku Merharju, prav tako pa se iskreno zahvaljujemo tudi naročnikom poslovnih daril (OŠ Zbora odposlancev, Občini Kočevje, podjetju Sofido, d. o. o, in Zdravstvenemu domu Kočevje), ki so s svojim nakupom omogočili dosego zastavljenega cilja.

Jan Čibej

Kegljaški klub Kočevje

Kegljaški klub Kočevje deluje že več kot 60 let, vendar se še danes zgodi, da kdo sploh ne ve, da imamo v Kočevju kegljišče. Imamo ga, stoji v Gaju in je v upravljanju Javnega zavoda za šport Kočevje. Kegljišče z izjemo dveh mesecev sredi poletja nikoli ne sameva, saj glavna kegljaška sezona traja od jeseni do pomladi, ko se odvijajo tekme državne lige, rekreacijska liga, turnirji, kvalifikacije za državna prvenstva, pa tudi kakšna prijateljska tekma.

Klub ima trenutno nekaj več kot 30 aktivnih članov. Člani in članice, ki so registrirani pri Kegljaški zvezi Slovenije, so del tekmovalnih ekip, ki tekmujejo v državni ligi, in sicer so člani trenutno v 1. B, članice pa v 2. zahod ligi. Poleg tega imamo v klubu tudi rekreativne člane, upokojece in nekaj otrok. Predvsem teh si želimo v klubu še več, saj ugotavljamo, da kegljanje za otroke in mladino ni tako priljubljen šport, kot je to na primer nogomet. Da bi privabili čim več otrok, smo jim določili znižano letno članarino, ta znaša 20 EUR, klub pa jim zagotovi tudi kompletno opremo. Žal še vedno preveč ljudi misli, da je kegljanje gostilniški šport in ga ne jemljejo resno. Vsi, ki redno treniramo in se udeležujemo tekem, lahko povemo, da je kegljanje zelo resen šport, ki od igralca zahteva veliko mero koncentracije, ravnotežja, koordinacije nog in rok, preciznosti in psihološke stabilnosti. To je tudi šport, ki povezuje ljudi, saj se ekipa šestih igralcev bori za isti cilj, to je premagati nasprotno ekipo. Klub se lahko pohvali s kar nekaj vidnimi dosežki, eden izmed največjih je uvrstitev čla-

Foto: Kegljaški klub Kočevje

nov v elitno 1. A ligo leta 2015, med posamezniki pa zadnja leta izstopa predvsem mladinec Nejc Požun, ki ima status perspektivnega mladega športnika in je dosegel že celo vrsto odličij v različnih kategorijah. Nejc je decembra 2019 prestopil v drug klub, kjer bo imel še boljše pogoje za doseganje vidnih rezultatov.

Kar se tiče pogojev za treniranje in tekme, imamo člani kar nekaj

pripomb in želja, predvsem glede objekta in opreme kegljišča. Kegljišče je namreč še edini športni objekt v Kočevju, ki je star in potreben obnove. Modernejši objekt bi nedvomno privabil več ljudi, predvsem pa otroke in mladino, s tem pa bi mogoče tudi mi dobili kakšnega novega člana več. Predvsem je pomanjkanje pri članicah. Še posebej velik izziv bo prihodnjo sezono, ko se bo zaradi re-

organizacije državnih lig pri članicah število tekem podvojilo. Vsakdo, ki bi se nam rad pridružil, je dobrodošel, da se med treningi, ki so ob torkih in četrkih, med 16. do 21. uro, oglasi na kegljišču in z veseljem ga bomo sprejeli ter ga pod vodstvom izkušenih trenerjev izurili. Dosegljivi smo tudi na e-naslovu kocevjekegljaskiklub9@gmail.com.
S. M.

NOVI KAMIQ

JORAS CENTER
Ob železnici 7, Ribnica
tel.: 01 836 90 40

ŠKODA

Kombinirana poraba goriva in izpusti CO₂: 5,1 – 4,2 l/100 km in 116 – 110 g/km, emisijska stopnja: EURO 6, specifična emisija dušikovih oksidov (NOx): 0,034 – 0,0259 g/km, trdi delci: 0,00102 – 0,00005 g/km, število delcev: 1,26 – 0,01 x 10¹¹. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

Zajčji golaž

Zajčje meso vsebuje veliko proteinov in veliko manj maščob, kot ga imajo nekatere druge vrste mesa. Vsebuje izjemno nizko raven holesterola, veliko manj kot perutnina, svinjina ali govedina. Zajčje meso na videz precej spominja na meso piščanca, številni prehranski strokovnjaki priporočajo uporabo kunčjega mesa v dietni prehrani, pri boleznih srca in ožilja, predvsem pa se priporoča v prehrani starejših ljudi, otrok, mladostnikov, nosečnic in športnikov. Ker vsebuje precej manj maščob, holesterola in purinskih snovi, je izredno primerno za ljudi, ki so nagnjeni k aterosklerozi. Kunčje meso je zelo primerno tudi za ljudi, ki želijo zmanjšati svojo telesno težo, saj ima kar polovico manj kalorij kot katerakoli druga vrsta mesa.

Bojana Klepac

SESTAVINE:

zajec (približno 800 g)
2 čebuli
3 stroki česna
2 rumeni papriki
2 paradižnika

3 žlice paradižnikove mezge
100 ml belega vina
400 ml jušne osnove
30 g moke
sol

popper
100 ml smetane za kuhanje
lovorov list
50 ml olja

RECEPT

PRIPRAVA:

Zajca narežemo na kose in pomokamo. V posodo, v kateri bomo kuhali golaž, nalijemo olje in ga segrejemo. Dodamo zajca in ga na hitro popečemo na vseh straneh. Zajca odstranimo iz posode ter vanjo stresemo nasekljano čebulo, česen in mešamo, dokler čebula ne postekleni. Nato dodamo meso zajca, paradižnikovo mezgo in narezano papriko. Vse skupaj premešamo, dodamo narezan paradižnik, lovorjev list, vino in jušno osnovo. Pokrito kuhamo približno dve uri oziroma dokler meso ne odstopi od kosti. Na koncu dodamo sol, poper ali začimbe po okusu.

RANCH MARINA
KOČEVSKO SLOVENIJA

INFORMACIJE
IN REZERVACIJA
040 760 199

POROKA

NAJ BO VAJIN
DAN EDINSTVEN.

V objemu gozdov in
osrčju narave.

RANCH MARINA
Koče 2, Kočevska Reka

info@ranchmarina.com
www.ranchmarina.com

Predaja vozil in strojev v družbi SiDG

Vozni park družbe Slovenski državni gozdovi, d. o. o. (SiDG), ki ima sedež v Kočevju, je od začetka januarja bogatejši za 15 osebnih službenih vozil znamke dacia duster, dva gozdarska traktorja valtra, dve gozdarski transportni kompoziciji MAN in dve priklopni vozili za prevoze okroglega lesa, medtem ko sta dva zgibna traktorja domačega proizvajalca Bijol v uporabi že konca 2019. S tem SiDG nadaljuje uresničevanje strateškega cilja, po katerem naj bi do začetka leta 2021 imel zmogljivosti za izvedbo 20 % sečnje in spravila lesa v državnih gozdovih. Sočasno SiDG nadaljuje tudi opremljanje terenskih ekip s službenimi vozili.

Glavni direktor družbe Zlatko Ficko je ob predaji vozil v uporabo sodelavcem gozdarjem poudaril, da se pri ponavljajočih se velikoprostorskih ujmah v gozdovih SiDG ne more več zanašati samo na razpoložljive izvajalce del na trgu. "Samo s primerno lastno opremo in ustrezno usposobljenim kadrom lahko učinkovito obvladujemo razpršena delovišča in pravočasno izvedemo sanitarno sečnjo in odvoz lesa," je

izpostavil Zlatko Ficko.

SiDG je lastno gozdno proizvodnjo poleg Kočevja že konec leta 2018 vzpostavil tudi na območju

Poslovne enote Maribor, jeseni leta 2019 pa še na območju Poslovne enote Postojna. V letu 2019 je SiDG z lastnimi zmogljivostmi posekal in spravil več kot 91.000 m3 gozdnih

lesnih sortimentov, od česar je bilo skoraj 60 % sanitarne sečnje.

SiDG je konec leta 2019 imel 28 delovnih strojev. Lastne zmogljivo-

Foto: Arhiv SiDG

sti obsegajo transport gozdnih lesnih sortimentov in vse prevladujoče tehnologije za izvajanje sečnje in spravila (klasično sečnjo in strojno sečnjo ter žičniško spravilo). V

lastni gozdni proizvodnji je skupaj 71 zaposlenih.

Po načrtih bo SiDG v letu 2020 predvidoma nabavil še dva kompleta za strojno sečnjo, pet zgibnih traktorjev, eno gozdarsko žičnico, 12 gozdarskih traktorjev in sedem tovornjakov za prevoze gozdnih lesnih sortimentov v skupni vrednosti 5,64 milijona evrov. Ob koncu prihodnjega leta naj bi oddelek gozdne proizvodnje sestavljalo 137 zaposlenih.

Po preliminarnih rezultatih poslovanja SiDGje proizvodnja gozdnih lesnih sortimentov v letu 2019 znašala 1,3 milijona m3. SiDG je pri tem ustvaril 66,3 milijona EUR prihodkov iz prodaje gozdnih lesnih sortimentov in transporta. Po dolgoročnih prodajnih pogodbah je družba domačim predelovalcem lesa prodala kar 70 odstotkov vseh gozdnih lesnih sortimentov. Po prvih ocenah bo čisti poslovni izid za leto 2019 znašal dobrih 11 milijonov EUR. Ob koncu leta 2019 je imela družba 271 zaposlenih, dodana vrednost na zaposlenega pa je znašala 100.000 EUR. Za naložbe je lani skupaj porabila 3,3 milijona evrov.

S.R.

POLICIJA SVETUJE

Domovi v zimskem času

Veliko vlomov v stanovanja in stanovanjske hiše se zgodi v mesecih, ko je dan krajši, tema nastopi prej, ljudje so po opravkih, otroke vozijo po krožkih, tečajih in raznih dejavnostih ... Na ulicah je veliko ljudi, storilci to izkoristijo, se pomešajo mednje in so neopazni. Med zimskimi dopusti imajo storilci več priložnosti za izvršitev kaznivih dejanj, če vedo, da so stanovalci odsotni.

Največ za varnost svoje nepremičnine lahko storimo s preventivnim ravnanjem in zavarovanjem, s čimer že sami precej zmanjšamo možnost, da postanemo žrtev kaznivega dejanja. Vlomilci nepremičnino ali celo sosesko pogosto opazujejo že nekaj časa pred samim dejanjem. Tako izvejo, kdaj stanovalci hišo zapuščajo, ali je na hiši nameščena alarmna naprava, luč s senzorjem, kamere oz. drugi varnostni sistemi. Vlomilci običajno izberejo tisto stanovanje ali hišo, kjer bo za kaznivo dejanje postavljenih najmanj ovir in kjer bo tveganje za njihovo odkritje najmanjše. Zato bi policisti želeli občane opozoriti na previdnost in zadostno samozaščitno ravnanje.

Ko odhajate od doma, ne puščajte odklenjenih vrat in odprtih oken. Občani pogosto hodijo mimo storilcev, ki opazujejo sosesko, mimo njihovih vozil in niso pozorni na osebe, ki ne 'spadajo' v njihovo domače okolje. Zato predlagamo, da si vsakič, ko opazite v okolici svoje ali sosedove hiše sumljivo osebo ali vozilo, zapomnite čim več podatkov o takšni osebi, o prevoznem sredstvu in si po možnosti zapišite registrsko številko vozila, saj so taki podatki koristni pri odkrivanju storilcev.

Ob odhodu na dopust poskrbite, da se pred vhodom ne nabira prispela pošta. Dogovorite se, da pošto pobira sosed, znanec, in s tem poskrbite, da hiša z okolico

daje znake, da je nekdo doma. Namestite si senzorje gibanja, ki prižgejo luči in pogosto odvrnejo tatove od poskusov vloma. Namestite jih dovolj visoko, da jih ni mogoče enostavno onesposobiti, in poskrbite, da je luč, ki se prižge, dovolj močna, da osvetli velik del hiše. Dobrodošla je namestitev alarmne naprave in video nadzorni sistem z opozorilnimi nalepkami, da je objekt pod alarmom in video nadzorom. V prostorih je mogoče namestiti tudi časovna stikala, na katera se priklopijo različni električni porabniki, kot so luči ali radio, ki se izmenično prižigajo. Policisti med drugim svetujemo, da na telefonskih odzivnikih ne puščate sporočil, kot so: "Ni nas doma, smo na počitnicah," ipd. Večje količine gotovine in zlatnine ne hranite doma. Če se temu ne morete izogniti, svetujemo uporabo sefa, ki naj bo vgrajen na način, da ga ni mogoče preprosto odnesti. Vrednejše predmete slikajte, zapišite si serijske številke, če je možno, na njih pustite unikatni znak, da bo v primeru tatvine poznejša identifikacija lažja.

Velja opozoriti tudi na to, da o svojih aktivnostih in daljši odsotnosti tega ne objavljamo na različnih socialnih omrežjih, ki jih spremljajo tudi storilci kaznivih dejanj, saj s tem pridobivajo podatke o gibanju in daljši odsotnosti ljudi od doma.

Drzne tatvine

V zimskem času je enako kot pri vlomih večja možnost za drzne tatvine. Storilci drznih tatvin velikokrat 'žrtev' opazujejo. Ko vidijo, da je na pošti, banki ali bankomatu dvignila denar, ji sledijo in v primernem trenutku odtujijo denar. Prav tako bodite previdni pri raznih 'prodajalcih na domu' in drugih osebah, ki pridejo k vam na dom in prodajajo ali ponujajo različne stvari in

storitve. Lahko gre za storilca, ki mu s tem, ko ga povabite v hišo, omogočite, da odtuji kakšno vredno stvar. Še ranljivejše so starejše osebe ali otroci oz. mladostniki, ki niso dovolj pozorni, storilec pa se jih ne boji. Ne zaupajte neznanecem in jih ne spuščajte v hišo ali stanovanje. Če jih že spustite v svoje prostore, tam ne puščajte samih.

Ob vlomu ali tatvini

Če vendarle pride do vloma ali tatvine, policisti svetujejo, da takoj pokličete telefonsko številko 113 ali najbližjo policijsko postajo. Zaradi nadaljnje preiskave in varnosti občanov policisti v primeru vloma odsvetujemo vstop v stanovanje oz. hišo, saj je lahko storilec še vedno v objektu. Nikakor se ne spuščajte v fizično obračunavanje z njim, temveč poskrbite za svojo varnost in o tem takoj obvestite policijo.

Poskušajte si zapomniti čim več osebnih karakteristik storilcev (barva las, poteze obraza, način hoje, levičar/desničar, posebna znamenja na telesu, opis oblačil, smer pobega, vozilo in registrska številka itd.). Zapomnite si, kje se je storilec gibal, kaj je prijemal, in do prihoda policistov pustite kraj nedotaknjen, da se bodo ohranile sledi, ki so pomembne za odkritje in dokazovanje kaznivega dejanja. Do prihoda policistov ničesar ne premikajte in ne pospravljajte, da ne bi uničili koristnih sledi, ki bi lahko pomembno prispevale k odkritju storilca. Vse pomembne podatke o kaznivem dejanju in storilcih (vendar ne o nujnih zadevah) pa lahko sporočite tudi na anonimni telefon 080-1200.

Simon Starc, vodja policijskega okoliša

Zapisovanje tujih zemljepisnih imen

Pri zapisovanju zemljepisnih imen upoštevamo pravila o prevzetih besedah in besednih zvezah v Pravopisu, ki pravijo, da podomačeno pišemo: imena držav oz. zveznih držav in pokrajin, kot so Anglija, Poljska, Švica, Japonska, Bangladeš, Teksas itd., nekaterih bolj znanih krajev, kot so Firence, Pariz, Bruselj, Praga, Plzen, Varšava, Krakov, Čikago, Edinburg, in tistih, ki se izgovarjajo tako, kot se zapišejo:

Berlin, London, Madrid, Padova.

Pri tem je treba še upoštevati, da je slovenska imena, ki jih uporabljamo namesto tujih, treba razdeliti glede na okoliščine rabe. Recimo imena, ki jih uporabljamo na narodnostno mešanih ozemljih, uporabljamo enakovredno z ustreznimi tujimi imeni, npr.: Beljak (Villach) – Borovlje (Ferlach) – Celovec (Klagenfurt) – Čedad (Cividale del Friuli), Gorica (Gorizia) itd.

Potem so tu slovenska imena za tuje kraje, ki jih uporabljamo le v slovenščini, so pa navadno nastala že v daljni preteklosti in so običajno povezana z mesti, pomembnimi za slovensko zgodovino in kulturo; ob mednarodnem občevanju pa jih ne uporabljamo, temveč so v rabi mednarodna imena, npr.: Banjaluka (Banja Luka) – Benetke (Venezia) – Brod na Kolpi (Brod na Kupa) – Carigrad (Istanbul) – Dunaj (Wien) – Firence (Firenze) itd.

Starejših slovenskih imen, ki so danes stilno zaznamovana, njihov nastanek pa je bodisi odraz ljudske rabe in preoblikovanja bodisi so umetne tvorbe, nastale zaradi druž-

benopolitičnih teženj in okoliščin, npr. Breže (Freising) – Draždani (Dresden) – Inomost (Innsbruck) – Jakin (Ancona) – Kelmorajn (Köln) itd., uradno ne uporabljamo.

Vsa preostala imena, torej tista, s katerimi se Slovenci v preteklosti nismo srečevali, smo prevzeli v izvorni obliki in jih tako tudi uporabljamo.

Če imamo za neki kraj ali naselbino že uveljavljeno slovensko ime, navadno iz starejšega obdobja (Dunaj, Carigrad, Benetke, Pulj, Reka) in na dvojezičnih območjih (Celovec, Trst, Beljak) je to ime navadno izvorno slovensko, in ne poslovenjeno.

Praga, Ženeva, Bruselj, Pariz, Luksemburg ... so le nekatera imena tujih mest, ki jih slovenimo, to pomeni, da zapis prilagodimo izgovoru v slovenščini.

Čikago ali Chicago?

Zapisu Čikago se upirajo predvsem prevajalci ter veliko piscev in novinarjev, a je treba priznati, da se nam ne zdi več tako nenavadno. Seveda pa bo tako kot pri vseh pravilih tudi pri Čikagu/Chicago raba pokazala, kateri od obeh zapisov se bo obdržal, a dokler je zapisan v Pravopisu, je slovnično ustrezen.

Okvirček: Imena tujih krajev, ki jih v poslovenjeni obliki uporabljamo dlje časa (pogosto tudi zaradi povezanosti Slovencev z določenim območjem), ohranjamo v podomačeni obliki: Pariz, Dunaj, Čikago, Benetke; druga pa ohranjamo v izvorni obliki: New York, München ...

Kočevska je časopis Občine Kočevje, vpisan v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 1955 • Kočevska, št. 51, januar 2020 • Naklada 6500 izvodov • Gospodinjstva na območju občine Kočevje jo prejmejo brezplačno • Izdajatelj: Občina Kočevje, Ljubljanska cesta 26, 1330 Kočevje / zanj župan dr. Vladimir Prebilih • V. d. urednika in novinar: Žarko Nanjara • Oblikovna zasnova, prelom in priprava za tisk: MARCI, Marjan Turk s. p. / zanj Marko Vovk • Lektorica: Saša Erjavec Kobe • **Kontakt: info@kocevski.si • Časopis Kočevska, Trg zbora odposlancev 2, 1330 Kočevje** • Trženje: Matej Kosten, 040-652-837, marketing@kocevski.si • Tisk: DELO časopisno in založniško podjetje, d. d., Dunajska cesta 5, 1509 Ljubljana • Ponatis celote ali posameznih delov in njihova uporaba v drugih medijih je dovoljena le s predhodnim pisnim dovoljenjem izdajatelja. Uredništvo si pridržuje pravico sprejeti v objavo ali zavrnilo poslano gradivo v skladu s svojo uredniško politiko. Pridržujemo si tudi pravico spreminjanja naslova ter krajšanja člankov. Kadar gre pri naštetem za večje spremembe, se bomo skušali posvetovati z avtorjem, vendar je končna odločitev naša. ISSN številka tiskane izdaje: 2591-0744; ISSN številka spletne izdaje: 2591-0752

KNJIŽNICA KOČEVJE PRIPOROČA

Holly Ringland

Njeno izgubljeno cvetje

Učila, 2019

“Rože so kot spomin. Včasih lahko povedo to, česar besede ne morejo.” Zgodbo o divjih, omamnih avstralskih cvetlicah z vsemi skritimi sporočili, ki jih nosijo, pripoveduje devetletna deklica Alice Hart. To bi bila prelepa zgodba o odrasčanju, če v ozadju te zgodbe ne bi bil Alicein nasilni oče. Tragedija čez noč spremeni deklinino življenje. Staro izgine, novo pa se začne pri babici, za katero šele izve, da obstaja. Na babičini kmetiji, ki je tudi zatočišče za ženske z nemilo usodo, Aliceino življenje spet dobi smisel. A ko odraste, na dan privrejo družinske skrivnosti, uničujoče izdajstvo in moški, ki še zdaleč ni takšen, kot se zdi. Da bi se osvobodila bremena preteklosti, mora zbrati dovolj poguma in ozvesti najmočnejšo zgodbo, kar jih pozna – svojo zgodbo. Rože nekaterih zgodb preprosto ne morejo izpovedati.

Susanna Tamaro

Tigrice in akrobat

Založništvo tržaškega tiska, 2019

Vedoželjna mala Tigrice, ki je ves čas na preži, odkriva čarobnost tajge in vneto premišljuje o sebi in svetu. Mamino svarilo, naj se izogiba Človeka, bitja 'nevarnejšega od ledu', ne upošteva in se nekega dne poda na pot proti vzhodu, upajoč, da se bo nekoč dotaknila sončnih žarkov. Ta pot in njena zvedavost pa jo pripeljeta do Človeka in od takrat njeno življenje ni več takšno, kot je bilo prej. Basen, namenjena starejšim in mlajšim bralcem, prepletajoč živalsko in človeško kraljestvo, pripoveduje o radovednosti, neusahljivi vedoželjnosti in neukrotljivem občutku svobode.

Katherine Applegate

Drevo želja

Ocean, 2019

Drevo želja je mladinski roman uveljavljene ameriške avtorice Katherine Applegate, ki piše različne vrste za vse generacije. Na prijeten, nevsihljiv način obravnava vrsto aktualnih tem, kot so razizem, nestrpnost, varstvo okolja in osamljenost. Glavni junak knjige je nenavaden rdeči hrast čistiljive starosti. Šteje kar 216 let, kar pomeni, da je veliko videl in doživel v svojem življenju. Okoli njega je zraslo manjše stanovanjsko naselje. Hrast ni samo pasiven gledalec – vsem okoli sebe, ljudem in živalim pomaga pri njihovih vsakdanjih težavah in jim izpolnjuje želje, ki mu jih zaupajo. Samar se je komaj preselila v to soseseo, zato je zelo osamljena. In hrast se spet izkaže in zbliža Samar in sosedovega Stephana. Pride čas, ko se tudi nad rdečim hrastom začno zgrinjati temni oblaki. Zaradi gradnje novega naselja ga hočejo posekati, češ da je v napoto. Ali so ljudje sploh hvaležni za njegovo dobroto in ali ga bodo ohranili pri življenju?

Maria Parr

Golmanka in morje

Mladinska knjiga, 2019

Dve leti po izidu v norveščini smo v slovenščino dobili prevod knjige priljubljene mladinske avtorice Marie Parr. Glavna junaka sta 12-letna Lena in Trile, ki smo ju že srečali v romanu Vafleji srčki. Zdaj sta tri leta starejša, še vedno živita v malce odročnem norveškem kraju Razbita Matilda tik ob morju, ki na različne načine vpliva na življenje prebivalcev, še posebej na Triletovega dedka, ki je ribič. Trile že doživlja prve ljubezenske težave, vseč mu je nova sošolka Brigita. Lena je odlična vratarka v lokalnem mladinskem nogometnem klubu, a njena kariera postane kljub temu vprašljiva, ker novi trener ne želi dekleta v timu. Kako bo Lena dokazala, da je enakovredna fantom pri nogometu in kako se bo Trile približal svoji simpatiji? To nista edina zapleta v tem romanu, ki je v osnovi namenjen mlajšim najstnicam in najstnikom, toda s svojimi zanimivimi zgodbami in prefinjeno duhovitostjo ga z veseljem preberejo tudi starejši.

Utrinek

"Pesnik lahko preživi vse, le tipkarske napake ne."
(Oscar Wilde)

Zanimivosti

Klimtov Portret ženske, ki so ga ukradli leta 1997, so lani decembra našli le nekaj korakov stran od kraja izginotja. Sliko sta odkrila vrtnarja, ki sta na vrtu galerije Ricci Oddi obrezovala bršljan in v steni odkrila skrivališče, kamor so tatovi pred 22 leti skrili sliko, zavito v vrečo za smeti. Gustav Klimt je portret naslikal med letoma 1916 in 1918, vrednost slike pa ocenjujejo na 60 do 100 milijonov evrov. Poželenju tatov ni ubežala niti Mona Liza, najslavnejša slika Leonarda da Vincija, ki so jo ukradli iz galerije Louvre leta 1911. Zaradi suma kraje so aretirali pesnika Guillaumea Apollinaira, ta pa je obtožil svojega prijatelja Pabla Picassa. Oba so hitro oprostili, saj je sliko ukradel uslužbenec galerije, ki se je do zaprtja skrival v omari za metle in po koncu uradnih ur zapustil prizorišče s sliko, zavito v plašč. Tatu in sliko so odkrili dve leti pozneje. Med najpomembnejše slike, ki so izginile po 2. svetovni vojni, pa zgodovinarji uvrščajo Raphaelov portret mladega moža. Oljna slika, ki je nastala okoli leta 1513, je verjetno Raphaelov avtoportret. Sliko so ob napadu na Poljsko skrili pred nacisti, a jo je kmalu odkril Gestapo in je pozneje postala del Hitlerjeve zasebne kolekcije v Linzu. Sliko so nazadnje videli leta 1945 v Krakovu, od takrat pa je pogrešana.

Skok čez plot

Svilna pot je bila prva globalna trgovska povezava, ki je povezala dežela Daljnega vzhoda in zahoda od 2. stoletja pr. n. št. do 18. stoletja. Njej pomen ni bil samo v trgovanju, saj so se po 6000 kilometrov dolgi poti stoletja prenašale in izmenjevale tehnološke ideje, povezovale kulture in mešale umetniške smeri. Tako se je budizem iz Indije razširil na vzhod, kjer je postal ena najbolj razširjenih religij, ter na zahod, kjer se je pomešal s helenističnimi vplivi. Trgovska pot je imela ogromen vpliv na razvoj Kitajske, Japonske in Koreje, Indije in Bližnjega vzhoda ter severne Afrike in Evrope. Kitajska je največ trgovala s svilo, a so po poti prišle številne druge dobrine, med njimi tudi smodnik in papir, steklo in porcelan, parfumi, začimbe in tudi sužnji. A nove raziskave kažejo, da je po svilni poti v Evropo prispela tudi bubonska kuga. Imperiji na svilni cesti so podpirali razvoj trgovine, menjavo blaga pa so občasno prekinjale vojne med državami. Svilna cesta je doživljala razcvet med zlato dobo perzijskega imperija, kitajske dinastije Tang in Bizanca. Po razpadu mongolskega imperija je začela trgovina po cesti upadati, saj so jo vse bolj nadomeščale pomorske trgovske poti. Trgovsko pot so v 20. stoletju – predvsem Kitajska – začeli obujati, dokončani so bili zadnji odseki evrazijske železniške povezave, ki poskuša nadomestiti pomorski promet. Tako od leta 2011 tovorni vlak povezuje Chongqing na Kitajskem in Duisburg v Nemčiji. Najstarejša globalna trgovska pot pa vse bolj postaja zanimiva kot turistična destinacija.

Kitajsko je prek svilne ceste v 13. stoletju obiskal tudi Marco Polo. Slika iz Katalonskega atlasa, 14. stoletje.

Anekdota

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) in Franz Joseph Haydn (1732–1809) sta bila dobra prijatelja. Haydn, najbolj znan skladatelj v Evropi, s komplimenti Mozartu ni skoparil, ta pa je starejšemu skladatelju ljubkovalno rekel Papa Haydn, kot so ga številni klicali zaradi njegove mile narave, saj se je v dolgih letih službovanja na cesarskem dvoru mnogokrat zavzel za glasbenike. Mozart naj bi nekega dne Haydna zbadal, da ne bo nikoli zmogel zaigrati skladbe, ki jo je pravkar spisal. Haydn se je usedel za čembalo in začel igrati, a nenadoma prenehal, saj je sredi notnega črtovja samevala nota, ki je ne desna ne leva roka ne bi mogli doseči. "Tega pa nihče ne more zaigrati z dvema rokama," pravi Haydn. "Ja, lahko!" pravi Mozart, stopi za klavir in se v kočljivem delu skladbe preprosto skloni in težavno noto zaigra z nosom. "Z nosom, kot je tvoj," pravi Haydn, "je nedvomno lažje."

KOLEDAR DOGODKOV

Knjižnica Kočevje	Predstavitve knjige Mateta Dolenca: Kako dolg je čas	22. 1. ob 18:00	Knjižnica Kočevje
Knjižnica Kočevje	Predavanje Bilke Baloh: Post: seme zdravja	23. 1. ob 19:00	Knjižnica Kočevje
Pokrajinski muzej Kočevje	Dan spomina na holokavst: pogovor s Sonjo Vrščaj	30. 1. ob 12:00	Pokrajinski muzej Kočevje
Knjižnica Kočevje	Potopisno predavanje Sabine Sedić: Moja turška zgodba	30.1. od 19:00	Knjižnica Kočevje
Knjižnica Kočevje	Diplomski večer s predstavitvijo magistrskega dela Lana Hočevarja: Izбира dnevnih počivališč pri evrazijskem risu (Lynx lynx) v dinarskih gozdovih Slovenije	6. 2 od 12:00	Knjižnica Kočevje
Pokrajinski muzej Kočevje	Dan odprtih vrat v Pokrajinskem muzeju Kočevje	8. 2. od 10.00 do 18.00	Pokrajinski muzej Kočevje
Pokrajinski muzej Kočevje	Vodstvo po razstavi PLATEAURESIDUE: Nomen est omen	8. 2. od 15.00	Pokrajinski muzej Kočevje
Pokrajinski muzej Kočevje	Vodstvo po razstavi Matija Glad in njegove lutke	8. 2. od 17.00	Pokrajinski muzej Kočevje
Knjižnica Kočevje	Predstavitve pesniške zbirke Živke Komac: Tam nekje med travami	11. 2. od 19:00	Knjižnica Kočevje
Knjižnica Kočevje	Šola boljšega življenja	12. 2. od 19:00	Knjižnica Kočevje
Knjižnica Kočevje	Kamišibaj pravlјice za otroke (nastopajo učenci OŠ Stara Cerkev)	15. 2. od 10:00	Knjižnica Kočevje
Knjižnica Kočevje	Šola boljšega življenja	19. 2. od 19:00	Knjižnica Kočevje
Turistično društvo Kočevje	Mačkarada	22. 2. od 13:20	

KDO?

KAJ?

KDAJ?

KJE?